

Belastingoverzicht grote gemeenten 2007

dr. M.A. Allers
drs. A.S. Zeilstra
dr. C. Hoeben
drs. J.T. van der Veer

COELO

COELO-rapport 07-1
januari 2007

ISBN 978 90 76276 44 1

© COELO, Groningen 2007

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming.

Aan het verzamelen en het verwerken van de gegevens voor deze uitgave is de grootst mogelijke zorg besteed. Iedere aansprakelijkheid voor de gevolgen van activiteiten die op basis van deze gegevens worden ondernomen wordt echter afgewezen.

Inhoud

0. Voorwoord	4
1. Inleiding	5
1.1. Het Belastingoverzicht grote gemeenten	5
2. Samenvatting van de belangrijkste ontwikkelingen in 2007	6
2.1. Tarieven	6
2.2. Woonlasten	7
2.3. Maxima OZB	7
2.4. Kwijtschelding	7
2.5. Bekostiging inzameling en verwerking huishoudelijk afval	7
3. Gemeentelijke belastingen	9
3.1. Inleiding	9
3.2. Onroerendezaakbelastingen	9
3.3. Reinigingsheffingen	13
3.4. Rioolrecht	14
3.5. Secretarieleges	16
3.6. Kwijtschelding	17
4. Tarieven	19
4.1. Inleiding	19
4.2. OZB	20
4.3. Reinigingsheffingen	23
4.4. Rioolrecht	24
4.5. Secretarieleges	25
4.6. Kwijtschelding	25
5. Woonlasten	26
5.1. Inleiding	26
5.2. Gemeentelijke woonlasten	26
5.3. Gemeentelijke woonlasten in het totaal aan woonlasten	29
6. Bekostiging inzameling en verwerking huishoudelijk afval	31
7. Verantwoording	33
Tabellen en figuren	36

---

0. Voorwoord

Het *Belastingoverzicht grote gemeenten 2007* is in opdracht van het Belastingoverleg grote gemeenten (BOGG) opgesteld door het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO). Dit is gebeurd in overleg met de door de opdrachtgever ingestelde werkgroep Belastingoverzicht. Deze werkgroep bestaat uit de volgende personen: Frans Kohlrautz, Rob Heuvelman, Arian Lam, Jan Vonk, Harrit Winia en Sonja Zeeman-Dijkhuizen. Verder is dank verschuldigd aan Simon Boddeüs, Emile Bornebroek, Mark Kruidhof, Regina Thie en Eelco Zandberg voor hun hulp bij de dataverzameling en controle. Vanzelfsprekend berust de verantwoordelijkheid voor eventueel resterende onvolkomenheden bij de auteurs.

---

1. Inleiding

1.1. Het Belastingoverzicht grote gemeenten

ACHTERGROND EN DOEL

Het *Belastingoverzicht grote gemeenten* verscheen voor het eerst in 1991. Aanvankelijk werd het opgesteld door de gemeente Tilburg, daarna door het ESBL. Met ingang van 2002 stelt COELO het Belastingoverzicht op. Het *Belastingoverzicht grote gemeenten* levert in de eerste plaats statistische gegevens die gemeenten en de VNG kunnen gebruiken bij de vormgeving van het belastingbeleid. Verder heeft het overzicht tot doel een rol te spelen in de maatschappelijke discussie over gemeentelijke belastingen.

INHOUD EN PUBLICATIE

Het Belastingoverzicht bevat jaarlijks een overzicht van de tarieven van OZB, rioolrechten, reinigingsheffingen en parkeerbelastingen van 37 grote gemeenten. Dit jaar zijn Deventer en Westland voor het eerst in het overzicht opgenomen. Ook wordt aandacht besteed aan de plaats van de gemeentelijke belastingen in het geheel aan woonlasten voor huishoudens. Dit jaar bevat het belastingoverzicht een speciaal hoofdstuk dat is gewijd aan het thema afvalinzameling en –verwerking.

Het Belastingoverzicht wordt sinds 2002 op internet gepubliceerd.¹ Hierdoor komen de gegevens vroegtijdig beschikbaar. Door zo vroeg mogelijk in het jaar te publiceren kunnen de gegevens optimaal worden gebruikt bij de beleidsvoorbereiding.

GEGEVENS

De in dit belastingoverzicht opgenomen tarieven zijn de tarieven zoals die door de gemeenteraad zijn vastgesteld. We zijn dus niet uitgegaan van de (primitieve) begrotingen. De gegevens zijn door COELO verzameld. In eerste instantie is daarbij gebruik gemaakt van een elektronisch vragenformulier, waarin diverse controles zijn ingebouwd. Van sommige gemeenten is aanvullende informatie per e-mail, telefoon, post of fax verkregen. De onderzoeker dankt de medewerkers van de deelnemende gemeenten voor hun bereidwilligheid.

De getallen in de tabellen staan tegen een gekleurde achtergrond. Per kolom is ongeveer één derde blauw, één derde grijs en één derde rood. Hierdoor is in één oogopslag te zien welke waarden relatief laag of hoog zijn. Bij de keuze van de gehanteerde kleuren is zoveel mogelijk rekening gehouden met de visuele beperking van kleurenblinden.²

---

¹ Zie www.coelo.nl of www.wozinformatie.nl.

² Hierbij is gebruik gemaakt van J.Walraven, *Kleurenblind. Zien en toch niet zien*, Blind Color, Arnhem, 2000.

2. Samenvatting van de belangrijkste ontwikkelingen in 2007

Dit hoofdstuk geeft een samenvatting van enkele belangrijke ontwikkelingen in 2007. Achterin dit overzicht staan tabellen en figuren met detailgegevens over alle 37 onderzochte gemeenten. In deze gemeenten woont 38 procent van de Nederlandse bevolking.

2.1. Tarieven

In 2007 is het peiljaar van de WOZ-waarden verschoven van 2003 naar 2005. Daardoor is de waarde van woningen in de grote gemeenten van 2006 op 2007 gestegen met gemiddeld 6,4 procent en de waarde van niet-woningen met 2,5 procent. De gemeenten hebben hun OZB-tarieven aangepast aan deze ontwikkelingen.

Tabel 2.1 geeft een overzicht van de ontwikkeling van de tarieven van enkele belangrijke gemeentelijke belastingen, en van de woonlasten voor huishoudens. De gemiddelde OZB-tarieven van de grote gemeenten stijgen dit jaar – gecorrigeerd voor de waardeverandering - met 0,5 procent (woningen) en 0,8 procent (niet-woningen, voornamelijk bedrijfspanden). Ter vergelijking: de inflatie was gemiddeld 1,1 procent in 2006 en zal in 2007 naar verwachting 1,25 procent bedragen.

Het gemiddelde tarief voor rioolrecht (aansluit- en afvoerrecht samen) neemt met 10,0 procent toe en dat van de reinigingsheffing (reinigingsrecht of afvalstoffenheffing) met 4,6 procent. De stijging van het rioolrecht komt deels doordat de kostendekkendheid is verhoogd in verband met de afschaffing van de OZB op het gebruik van woningen. Een kleiner deel van de kosten wordt nu uit de OZB-opbrengst betaald.

Tabel 2.1 Tarievenoverzicht 2007

	Tarief in euro's			Verandering t.o.v. 2006 (%) ^c		
	laagste	gemiddelde	hoogste	kleinste mutatie van stijging	mutatie van gemiddelde	grootste stijging
OZB woningen ^a	1,63	2,65	4,44	-24,8	0,5	9,2
OZB niet-woningen ^b	5,88	9,70	17,88	-15,8	0,8	3,8
Reinigingsheffing ^c	93	266	346	-8,7	4,6	15,7
Rioolrecht ^c	22	124	205	-10,9	10,0	185,9
Woonlasten ^d	483	590	709	-3,1	5,6	38,3
Paspoort	47,40	47,45	47,45	19,9	20,4	20,4
Rijbewijs	27,50	44,03	61,80	-0,1	11,0	57,4
Uittreksel GBA	5,15	8,45	14,45	0,0	2,4	17,7

Gemiddelden zijn gewogen naar inwonertal. Onder het kopje "Mutatie van gemiddelde" staat de verandering van het gemiddelde tarief, en niet de gemiddelde verandering zoals die in de tabellen achterin dit overzicht staat.

a Tarief voor eigenaar per 2.500 euro waarde.

b Tarief voor eigenaar en gebruiker samen per 2.500 euro waarde.

c Meerpersoonshuishoudens.

d OZB eigenaar voor een woning met de in de betreffende gemeente geldende gemiddelde waarde, plus rioolrecht en reinigingsheffing voor een meerpersoonshuishouden, minus een eventuele heffingskorting.

e Mutatie OZB-tarieven gecorrigeerd voor de stijging van de waarde van onroerende zaken.

Paspoort en rijbewijs zijn aanzienlijk duurder dan een jaar geleden, doordat nieuwe modellen zijn ingevoerd die hogere productiekosten kennen. Een paspoort is in vrijwel elke gemeente even duur (ruim 47 euro), de prijs van een rijbewijs varieert van 27,50 tot 61,80 euro. Een uittreksel uit het bevolkingsregister (GBA) kost tussen 5,15 en 8,45 euro en is gemiddeld 2,4 procent duurder dan vorig jaar.

2.2. Woonlasten

Onder de gemeentelijke woonlasten verstaan we hier de OZB voor de eigenaar van een woning met een voor de betreffende gemeente geldende gemiddelde waarde, plus rioolrecht en reinigingsheffing voor een meerpersoonshuishouden. De gemiddelde woonlasten lopen dit jaar met 5,6 procent op tot 590 euro, 31 euro meer dan vorig jaar. De stijging komt grotendeels op het conto van de milieuheffingen, vooral het rioolrecht. De woonlasten zijn in absolute termen het laagst in Tilburg (483 euro) en het hoogst in Heerlen (709 euro). Twee gemeenten verlagen de woonlasten: Tilburg (met 3,1 procent) en Amersfoort (met 0,3 procent). Leiden verhoogt de lasten het meest (38,3 procent). Over het geheel genomen geldt: hoe hoger de woonlasten, hoe lager de stijging. De verschillen tussen gemeenten worden dus kleiner. Van het geheel van de bijkomende woonlasten (dus naast huur of financiering eigen woning) nemen de gemeentelijke lasten 19 procent voor hun rekening. Energie en water is met 57 procent veruit de grootste post.

2.3. Maxima OZB

De OZB-tarieven zijn aan maxima gebonden. De provincie kan echter ontheffing verlenen. De maximumtarieven moeten per gemeente afzonderlijk worden berekend op basis van gegevens die niet allemaal al bekend zijn. Wij hebben op basis van geschatte waardeontwikkelingen van woningen en niet-woningen de verwachte maxima zo goed mogelijk berekend. Pas later kunnen zij precies worden vastgesteld. Bij wet is geregeld dat eventuele overschrijdingen volgend jaar moeten worden gecompenseerd.

De OZB-tarieven liggen in enkele grote gemeenten boven een of meer (voorlopige) maximumtarieven. Hier zijn verschillende redenen voor. Nijmegen, Leiden en Sittard-Geleen hebben ontheffing gekregen. Assen daarentegen heeft bij de vaststelling van het OZB-tarief rekening gehouden met verwachte inkomstenderving als gevolg van bezwaarschriften tegen de nieuwe woz-waarden en leegstand. De verwachting is dan dat de gerealiseerde OZB-opbrengst wel binnen de wettelijke marges zal vallen.

2.4. Kwijtschelding

Huishoudens met een minimuminkomen komen in alle grote gemeenten in aanmerking voor kwijtschelding, zij het dat bij de reinigingsheffing niet altijd de gehele aanslag onder de kwijtschelding valt. Minimumhuishoudens betalen gemiddeld 7 euro aan woonlasten.

2.5. Bekostiging inzameling en verwerking huishoudelijk afval

Naast gegevens over de reinigingsheffing die standaard in het Belastingoverzicht zijn opgenomen, bevat het Belastingoverzicht dit jaar ook achtergronden van de bekostiging van de reiniging. Iets minder dan de helft van de grote gemeenten heeft een eigen inzamelingsdienst voor huishoudelijk afval. Met uitzondering van Rotterdam wordt in alle

gemeenten restafval en gft-afval gescheiden ingezameld. In de helft van de grote gemeenten wordt het restafval verbrand, in de overige gemeenten wordt het restafval deels verbrand, deels gestort.

De hoeveelheid restafval die een gemeente gemiddeld per inwoner krijgt aangeleverd, verschilt aanzienlijk tussen gemeenten en loopt uiteen van 116 kilo (in Maastricht, waar een tarief per zak geldt) tot 634 kilo (in Hilversum). Gemiddeld wordt 292 kilo aangeleverd. De gemiddelde kosten voor het verbranden van restafval zijn 113 euro per ton. Deze kosten verschillen aanzienlijk tussen gemeenten. De kostendekking ligt over het algemeen rond de 90 à 100 procent. Alleen Arnhem wijkt duidelijk af, met een kostendekking van 56 procent.

---

3. Gemeentelijke belastingen

3.1. Inleiding

De gemeenteraad bepaalt welke belastingen een gemeente heft, welke heffingsmaatstaven worden gehanteerd en welke tarieven daarbij gelden. De raad stelt hiertoe belastingverordeningen vast. De belastingen die geheven mogen worden zijn limitatief vastgesteld in de Gemeentewet en enkele andere wetten. De gemeente kan uit het beschikbare menu zijn eigen keus maken, maar kan geen belastingen invoeren die niet op de kaart staan. In een land als België mogen gemeenten wel zelf belastingen bedenken. Ook wat betreft de heffingsmaatstaven en tarieven bestaan in Nederland relatief veel beperkingen. Voor alle gemeentelijke belastingen geldt dat het te betalen bedrag niet afhankelijk mag worden gesteld van het inkomen, de winst of het vermogen van de belastingplichtige.³ In veel andere landen mag dat wel.

De terminologie op het terrein van de gemeentelijke belastingen is enigszins verwarrend. De begrippen belastingen, heffingen en rechten worden niet altijd consequent gehanteerd. In dit overzicht gaan wij hier pragmatisch mee om.

Gemeentelijke belastingen zijn in economische zin te onderscheiden in “echte” belastingen (ook wel het eigen belastinggebied genoemd), waarvan de opbrengst naar de algemene middelen vloeit, en bestemmingsheffingen of retributies, waarvan de opbrengst voor een bepaald doel gebruikt dient te worden (zoals bijvoorbeeld de rioolrechten). De begrote opbrengst van een bestemmingsheffing mag de begrote kosten niet overschrijden. Wat in de praktijk onder die kosten verstaan mag worden is echter niet altijd duidelijk.⁴

In juridische zin kunnen we onderscheid maken tussen belastingen, die geheven worden ongeacht of de belastingplichtige van een bepaalde dienst gebruik maakt (bijvoorbeeld de afvalstoffenheffing), en rechten, die alleen worden geheven als de gemeente een dienst verleent aan de belastingplichtige (zoals het reinigingsrecht).

Dit hoofdstuk geeft een beknopte beschrijving van de gemeentelijke belastingen die in dit overzicht voorkomen. Ook de kwijtschelding van lokale belastingen komt in dit hoofdstuk aan de orde.

3.2. Onroerendezaakbelastingen⁵

ALGEMEEN

De onroerendezaakbelastingen (OZB) zijn de belangrijkste gemeentelijke belastingen, niet alleen wat betreft de opbrengst maar ook doordat deze opbrengst tot de algemene middelen behoort en dus vrij mag worden besteed. De OZB worden geheven op basis van artikel 220

---

³ Gemeentewet, artikel 219.

⁴ Zie verder VB Deloitte & Touche en VNG, *Kostentoerekening en gemeentelijke heffingen*, Den Haag, 1999.

⁵ Een goed overzicht van recente ontwikkelingen en jurisprudentie is te vinden op www.wozinformatie.nl.

van de Gemeentewet. Er zijn twee onroerendezaakbelastingen: één voor gebruikers en één voor eigenaren van onroerende zaken. Beide konden tot 2006 geheven worden van woningen en van niet-woningen. Met ingang van 2006 is de heffing van gebruikers van woningen afgeschaft.

Het tarief heeft betrekking op eenheden van 2.500 euro economische waarde. Deze waarde wordt regelmatig opnieuw vastgesteld conform de Wet waardering onroerende zaken (WOZ). Voor 2005 en 2006 geldt de waarde in peiljaar 2003; voor 2007 de waarde in peiljaar 2005. Dit laatste WOZ-tijdvak duurt in tegenstelling tot het vorige slechts één jaar. Vanaf 2007 zal een WOZ-tijdvak steeds één jaar gaan beslaan. Deze verandering maakt onderdeel uit van een pakket verbetermaatregelen voor de Wet WOZ dat met ingang van 2005 is ingevoerd.⁶ Andere belangrijke veranderingen betreffen het samenvoegen van de waardebeschikking en de belastingaanslag, en de invoering van een bezwaardrempel, waardoor alleen nog bezwaar kan worden gemaakt tegen de waardebeschikking als de waarde meer dan een bepaalde marge afwijkt van de vastgestelde waarde.

Verskillende categorieën onroerende zaken zijn van de OZB vrijgesteld, zoals cultuurgrond, natuurterreinen en kerkgebouwen. In 2001 is de cultuurgrondvrijstelling na jarenlange discussie uitgebreid met de substraatteelt (kassen waarin gewassen niet op de grond worden geteeld).⁷ In aanvulling op de verplichte vrijstellingen kan de gemeente nog andere onroerende zaken vrijstellen.

TARIEFMAXIMERING

Wat betreft de tarieven golden tot 2006 twee beperkingen. In de eerste plaats mocht het tarief voor eigenaren niet hoger worden vastgesteld dan 125 procent van het tarief voor gebruikers. In de tweede plaats was de mate waarin het tarief voor niet-woningen mocht afwijken van dat voor woningen begrensd. Deze beperkingen zijn met ingang van 2006 vervangen door een systeem van tariefmaximering. De resterende drie OZB-tarieven – voor eigenaren van woningen, en voor eigenaren en gebruikers van niet-woningen – worden elk aan een afzonderlijk maximum gebonden.

Naast deze maximumtarieven is er ook een maximale tariefstijging ingevoerd om te voorkomen dat gemeenten met tarieven onder het maximum, maar boven het rekestarief, “te snel” naar het maximum toe kunnen bewegen. Per OZB-heffing is een drempeltarief vastgesteld. De drempeltarieven zijn aanvankelijk min of meer gebaseerd op de gemiddeld gehanteerde tarieven. Tegenwoordig worden zij jaarlijks aangepast aan de verwachte waardemutatie van onroerende zaken.⁸ Tarieven onder het drempeltarief kunnen tot dat drempeltarief worden verhoogd, voor tarieven op of boven het drempeltarief geldt een maximale stijging. Deze maximale tariefstijging wordt per kabinetsperiode (en niet per raadsperiode) vastgesteld en is gekoppeld aan de verwachte groei van het BBP en de inflatie.

---

⁶ Staatsblad 2004, nr. 656.

⁷ Staatsblad 2001, nr. 111.

⁸ Ministerie van BZK, *Meicirculaire 2006 gemeentefonds*, blz. 53.

Voor 2006 bedraagt de maximale tariefstijging twee procent, voor 2007 2,75 procent.⁹ Omdat het maximumtarief niet mag worden overschreden geldt voor sommige gemeenten een lagere maximumstijging.

Gemeenten die met het maximumtarief niet uitkomen kunnen ontheffing vragen bij de provincie. Die kan worden verleend als de begroting meerjarig niet in evenwicht is. Tien gemeenten hebben voor 2007 ontheffing gekregen. Van de grote gemeenten zijn dit Leiden, Nijmegen en Sittard-Geleen.

PROBLEMEN MET DE MAXIMERING

Vanuit de wetenschap en vanuit organisaties als de Rgf en de VNG is tijdig gewaarschuwd voor verschillende problemen die aan de in 2006 ingevoerde maximeringssystematiek kleven. Dit is door de wetgever genegeerd. Het kabinet heeft onlangs echter aangegeven hiernaar opnieuw te willen kijken.¹⁰ Een eventuele oplossing van deze problemen zal de regelgeving, die toch al door weinigen geheel wordt doorgrond, aanzienlijk ingewikkelder kunnen maken.

Strategisch gedrag

Om te beginnen kan de tariefmaximering kan strategisch gedrag uitlokken. Gemeenten die hun tarieven minder verhogen dan toegestaan beperken daarmee de maximaal haalbare OZB-opbrengst tot in lengte van jaren. Het is niet mogelijk om een kleinere tariefverhoging later weer in te halen.¹¹ Tariefverlagingen, die regelmatig voorkwamen,¹² zullen wellicht schaarser worden. Aan de andere kant is dit natuurlijk wel een mogelijkheid waarop een college “over het graf heen” kan regeren. Verlaag de tarieven vlak voor de verkiezingen als je partij flink gaat verliezen, en je opvolgers zitten krap bij kas.

Waardedaling en tariefmaxima

Bij de maximeringssystematiek is stilzwijgend uitgegaan van een voortdurende stijging van de waarde van onroerende zaken. Dat is echter bepaald geen wetmatigheid. Dit jaar zien bijvoorbeeld diverse gemeenten de gemiddelde waarde van de niet-woningen binnen hun grenzen dalen. Normaal gesproken zouden gemeenten dit compenseren door hogere OZB-tarieven vast te stellen. De maximering van de tarieven kan dit echter onmogelijk maken. Het gevolg kan zijn een gedwongen – en door de wetgever onbedoelde – daling van de OZB-opbrengst.

---

⁹ Dit stijgingspercentage geldt ook voor gemeenten die met hun tarief net onder het drempeltarief zitten. Dit om te voorkomen dat voor hen een lager percentage zou gelden.

¹⁰ Verslag van een algemeen overleg, Tweede Kamer, vergaderjaar 2006-2007, 26213, nr. 24, blz. 6.

¹¹ Wellicht wordt de wet op dit punt in de toekomst nog aangepast. Zie Handelingen 2005-2006, nr. 5, Tweede Kamer, blz. 261.

¹² Zie M.A. Allers en C. Hoeben, *Achtergronden van tariefstijgingen van gemeentelijke belastingen*, COELO-rapport 04-04, Groningen, 2004.

Maximale tarieven zijn moeilijk en ook pas achteraf vast te stellen

Gemeenten met tarieven boven het rekkentarium kunnen de maximale tarieven die zij mogen vaststellen berekenen door de tarieven voor het jaar ervoor¹³ te corrigeren voor de prijsstijging van onroerende zaken, en deze vervolgens te verhogen met de maximale opbrengststijging (in 2007: 2,75 procent).¹⁴ Het probleem hierbij is dat gemeenten pas in een laat stadium weten hoe sterk de prijsstijging van onroerende zaken (de stijging van de belastinggrondslag, gecorrigeerd voor het volume-effect ofwel de areaaluitbreiding) is. Doordat nu jaarlijks opnieuw wordt getaxeerd moet steeds worden gewacht op de uitkomst van de jaarlijkse waardebeoordeling. Met name doordat belastingplichtigen nogal eens bezwaar maken tegen de taxatie van hun eigendom laat die uitkomst soms lang op zich wachten. Gemeenten moeten dus een slag slaan naar de voor hen geldende maximale tarieven. Eventueel te hoge tarieven moeten in het jaar erna worden gecompenseerd door een minder grote opbrengststijging.¹⁵ Aan belastingplichtigen is dit moeilijk uit te leggen, laat staan dat zij een en ander kunnen narekenen.

Afrondingen

De tarieven die een gemeente maximaal mag vaststellen zijn het resultaat van een berekening. Er bestaat onenigheid over de manier waarop de uitkomst van deze berekening moet worden afgerond. Een voorbeeld kan dit verduidelijken. Een gemeente die in 2006 een tarief voor woningen had van 2,54 (gecorrigeerd voor de prijsontwikkeling) mag het tarief, omdat het boven het drempeltarief ligt, in theorie met 2,75 procent verhogen. Dit is 0,0699 euro. Naar beneden afgerond op 6 cent zou dit een verhoging zijn van 2,36 procent. De in theorie toegestane verhoging met 2,75 procent wordt dan maar voor 86 procent benut. Naar boven afronden op 7 cent lijkt redelijk, maar eerder heeft de rechter in soortgelijke gevallen tarieven onverbindend verklaard.¹⁶ De meicirculaire 2006 (blz. 56) rondt rekenkundig af. De septembercirculaire 2006 raadt aan af te ronden in het belang van de burger respectievelijk het bedrijfsleven. Om te weten wat dit betekent (omhoog of omlaag afronden) moet worden vastgesteld of de laatste belastingcent per saldo meer of minder dan een cent aan voorzieningen oplevert voor de burger of het bedrijfsleven. Hoe dit moet laat de circulaire onvermeld.

---

¹³ In geval het tarief boven het voor die gemeente geldende maximum lag, moet van dat maximum worden uitgegaan in plaats van het feitelijke tarief (Gemeentewet, artikel 220g, lid 5).

¹⁴ Een strikte lezing van de Gemeentewet (artikel 220f, lid 4) en de toelichting hierop wijst uit dat de OZB-tarieven pas in het jaar *volgend* op het jaar waarin een nieuw peiljaar van kracht is geworden aan de waardemutatie moeten worden aangepast. Dit omdat de waardestijging pas na afloop van het jaar bekend is. Hierop is gewezen door Jan Verhagen (Binnenlands Bestuur, 2 juni 2006, blz. 8). Het ministerie van BZK houdt echter vol dat dit al in het jaar zelf dient te geschieden.

¹⁵ Gemeentewet, artikel 220f, lid 4.

¹⁶ Zie de *Atlas van de lokale lasten 2004*, blz. 25.

Relatie met algemene uitkering

Bij de verdeling van de algemene uitkering uit het gemeentefonds wordt rekening gehouden met de mate waarin gemeenten zelf belasting kunnen heffen. Daartoe bevat het verdeelstelsel een zogeheten eigeninkomstenmaatstaf, die gekoppeld is aan de waarde van onroerende zaken.¹⁷ Hoe hoger deze waarde, hoe meer een gemeente wordt geacht zelf in zijn inkomstenbehoefte te voorzien. De nieuwe wetgeving doorkruist deze systematiek op twee manieren, die beide te voorkomen waren geweest.¹⁸

Gemeenten die bij een herwaardering van onroerende zaken een bovengemiddelde waardegroei laten zien, ontvangen daarna minder geld uit het gemeentefonds, omdat zij geacht worden zelf meer te kunnen heffen. Door de maximering zal dit laatste lang niet altijd meer het geval zijn.¹⁹ Dit betekent dat gemeenten met een bovengemiddelde waardeontwikkeling de daling van hun uitkering uit het gemeentefonds in veel gevallen niet kunnen compenseren.

Een andere weeffout is het gevolg van het feit dat de gemeentelijke belastingcapaciteit via de verdeling van het gemeentefonds slechts gedeeltelijk wordt verevend. Immers, de eigeninkomstenmaatstaf wordt berekend op basis van 70 procent van de waarde van niet-woningen en 80 procent van de waarde van woningen. Dat betekent dat gemeenten met bovengemiddelde waarden van onroerende zaken bij een bepaald OZB-tarief over meer algemene middelen beschikken dan gemeenten waar onroerende zaken minder waard zijn. De tariefmaximering houdt hiermee geen rekening. De maxima en de drempeltarieven zijn voor alle gemeenten gelijk. Het gevolg is dat gemeenten met lage waarden van onroerende zaken – met name in de periferie gelegen – minder financiële armslag zullen krijgen. Gemeenten met dure huizen, veel recreatiewoningen of grote industrieën hebben meer te besteden.

3.3. Reinigingsheffingen

Gemeenten kunnen de kosten van de afvalinzameling en -verwerking op twee manieren aan huishoudens in rekening brengen: via een reinigingsrecht of (zoals meestal) via een afvalstoffenheffing. Slechts één van beide heffingen wordt opgelegd. De afvalstoffenheffing (Wet milieubeheer, artikel 15.33) heeft een belastingkarakter: er dient te worden betaald, ongeacht of er daadwerkelijk afval wordt aangeboden. Bij het reinigingsrecht (Gemeentewet, artikel 229, eerste lid) is alleen diegene belastingplichtig die van de reinigingsdienst (of

---

¹⁷ De eigeninkomstenmaatstaf bestaat naast een deel dat is gekoppeld aan de WOZ-waarde nog uit een bedrag per woonruimte. Destijds is besloten niet de gehele WOZ-waarde maar slechts 80 procent van de waarde van woningen en 70 procent van de waarde van niet-woningen in deze maatstaf te betrekken om gemeenten een belang te geven bij een groei van de waarde van onroerende zaken.

¹⁸ Voor een overzicht van de gevolgen per gemeente, en voor oplossingsmogelijkheden, zie Zie M.A. Allers, Rafelranden van de nieuwe OZB-wetgeving, *Tijdschrift voor Openbare Financiën*, 2006, nr. 3, 128-140.

¹⁹ Het is dus niet juist dat gemeenten hun OZB-tarieven na een herwaardering net zo veel zouden moeten verlagen totdat de opbrengst gelijk is aan die van het jaar ervoor (afgezien van beleidsmatige verhogingen), zoals onder meer de vereniging Eigen Huis vaak beweert. Dan wordt immers voorbij gegaan aan de lagere uitkering uit het gemeentefonds.

afvalcontainers) gebruik maakt. Beide reinigingsheffingen zijn bestemmingsheffingen, hetgeen betekent dat de opbrengst niet naar de algemene middelen vloeit, maar moet worden gebruikt om de kosten te dekken van de afvalinzameling en -verwerking. Desgewenst kunnen deze kosten ook (deels) uit de algemene middelen worden gedekt.

Er zijn gemeenten die ook bedrijfsafval inzamelen. Deze verhalen de kosten met een reinigingsrecht. Bedrijven die een particulier bedrijf inschakelen voor hun afval betalen geen reinigingsrecht.

Binnen gemeenten komen soms verschillende tarieven voor. In Amsterdam bepalen de deelraden de tarieven, en in heringedeelde gemeenten blijven verschillende tariefsystemen soms enkele jaren naast elkaar bestaan. Burgers die dit laatste in strijd vinden met het gelijkheidsbeginsel vinden bij de rechter geen gehoor.²⁰

De meeste gemeenten stellen het tarief afhankelijk van de huishoudensomvang (58 procent) of hanteren een vastrecht (17 procent).²¹ Een toenemend aantal gemeenten (17 procent) koppelt het tarief aan de hoeveelheid aangeboden afval (diftar). Dit blijkt een effectieve manier te zijn om het afvalaanbod te laten dalen, onder meer doordat glas- en papierbakken beter worden benut.²² Uit onderzoek blijkt dat dit effect afhankelijk is van het gekozen diftarsysteem.²³ Betalen per kilo of per vuilniszak levert globaal een daling op van de afvalhoeveelheid (gemeten in kilo per persoon) van vijftig procent voor restafval en zestig procent voor gft-afval. Betalen per keer dat de vuilnisbak wordt geleegd levert ongeveer vijfentwintig procent minder restafval en vijfendertig procent minder gft-afval op. Betaling gekoppeld aan de inhoud van de bak levert nauwelijks een besparing op. Opvallend is dat een zakkensysteem over het geheel genomen net zo effectief is als het veel duurdere weegsysteem. Dit is interessante informatie voor gemeenten die overwegen op diftar over te stappen. In dit Belastingoverzicht houden we bij de berekening van de woonlasten rekening met het feit dat diftargemeenten minder afval inzamelen (zie de verantwoording achterin dit overzicht).

3.4. Rioolrecht

Gemeenten kunnen de kosten van het beheren en instandhouden van het rioolstelsel verhalen door rioolrecht te heffen. De opbrengst van het rioolrecht is net als die van de reinigingsheffingen geormerkt. Tot en met 2005 kenden enkele tientallen gemeenten geen

---

²⁰ Hof Den Haag, 21 december 2000, nr. BK-00/221. Zie ook 'Belastingen en gemeenten', *B&G*, oktober 2001, blz. 11.

²¹ Bron: *Atlas van de lokale lasten 2006*, blz. 38-39.

²² Zie M.A. Allers, P. Kooreman, V. Linderhof en D. Wiersma, 'Betalen per kilo remt afvalaanbod', *B&G*, april 1999, blz. 25-26 of V. Linderhof, P. Kooreman, M. Allers and D. Wiersma, Weight-Based Pricing in the Collection of Household Waste; the Oostzaan Case, *Resource and Energy Economics*, Vol. 23, October 2001, pp. 359-371.

²³ E. Dijkgraaf en R. Gradus (2004), Cost savings in unit-based pricing of household waste, *Resource and Energy Economics*, 26, 353-371.

rioolrecht. Zij bekostigden de riolering via de OZB. Door de gedeeltelijke afschaffing en de maximering van de OZB is dit minder goed mogelijk. Daarom voerden veel gemeenten die nog geen rioolrecht (voor huishoudens) hadden in 2006 alsnog een rioolrecht in. Slechts vijf gemeenten hadden in 2006 nog geen rioolrecht voor huishoudens. De laatste twee grote gemeenten zonder rioolrecht voeren dit in 2007 in (Arnhem en Leeuwarden).

Rioolrecht (Gemeentewet, artikel 229, eerste lid) kan zowel van de eigenaar als van de gebruiker van de woning worden geheven. Vaak gaat het om een vast bedrag. Wordt de gebruiker aangeslagen dan is het tarief vaak gekoppeld aan de huishoudensomvang of het waterverbruik. Dit laatste gebeurt in 12 procent van alle gemeenten.²⁴ Uit onderzoek blijkt echter dat het waterverbruik minder gevoelig is voor prijsprikkels dan het afvalaanbod.²⁵ Diftar heeft bij het rioolrecht dan ook minder zin dan bij de reinigingsheffing. Een tarief gekoppeld aan de woz-waarde van de woning komt de laatste jaren steeds meer voor, tot onbegrip van sommige Tweede Kamerleden.²⁶

Het tarief voor eigenaren is in de praktijk vrijwel altijd een vast bedrag per aansluiting. Een tarief gekoppeld aan de woz-waarde is hier – net als bij het gebruikerstarief – in opmars.²⁷

Over de vraag welke kosten wel en niet via het rioolrecht mogen worden gedekt bestaat – net als bij andere rechten – de nodige onduidelijkheid.²⁸ Bij het rioolrecht is dit probleem groter, omdat gemeenten die zowel een aansluitrecht als een afvoerrecht kennen moeten aangeven welk deel van de kosten aan welk recht wordt toegerekend.²⁹ Objectieve criteria hiervoor bestaan niet. Het ministerie van BZK heeft opdracht gegeven een Handreiking Kostendragers op te stellen, die in de eerste helft van 2007 beschikbaar moet komen.³⁰ Wellicht geeft deze enig houvast.

Doordat het rioolrecht een retributie is, kunnen in principe alleen activiteiten die de individuele belastingplichtige ten goede komen uit de opbrengst worden bekostigd. Het gemeentelijke waterbeheer omvat echter steeds meer werkzaamheden die niet aan individuele belangen zijn toe te rekenen, zoals het afvoeren van regenwater en het grondwaterbeheer. De gemeentelijke uitgaven op dit gebied zullen de komende jaren aanzienlijk toenemen als

---

²⁴ Bron: *Atlas van de lokale lasten 2006*, blz. 44-45.

²⁵ Zie P. Kooreman, 'De prijsgevoeligheid van huishoudelijk watergebruik', *ESB*, 24 februari 1993, blz. 181-183 en J.M. Dalhuisen en P. Nijkamp, 'De economie van H₂O', *ESB*, 6 oktober 2000.

²⁶ Zie de vragen van de leden Koopmans en De Pater-van der Meer (Tweede Kamer, vergaderjaar 2005-2006, Aanhangsel, 1172).

²⁷ De Hoge Raad (25 oktober 2002, nr. 36638) heeft bepaald dat een aan het oppervlak van het eigendom gerelateerd tarief voor de eigenarenheffing eveneens is toegestaan.

²⁸ Zie bijvoorbeeld A.W. Schep, J.J. Verbeek en J.A. Monsma, *De gemeentelijke milieuheffingen onderzocht*, ESBL, Rotterdam, 2004.

²⁹ Zie bijvoorbeeld 'Belastingen en gemeenten', *B&G*, november 2001, blz. 13.

³⁰ Ministerie van BZK, *Septemercirculaire 2006 gemeentefonds*, blz. 41.

gevolg van het in 2003 gesloten Nationaal Bestuursakkoord Water en van de Europese kaderrichtlijn water.³¹ Daarom wil het kabinet het bestaande rioolrecht omzetten in een bestemmingsbelasting, waaruit het volledige gemeentelijke waterbeleid kan worden bekostigd.³² De eis dat de begrote opbrengst de begrote kosten niet overschrijdt blijft bestaan. De ministerraad heeft al in 2005 ingestemd met een wetsvoorstel, maar dit stuitte op kritiek van de Raad van State. Inmiddels is wel een wetsvoorstel ingediend, maar dit ligt nog bij het parlement. Invoering kan op zijn vroegst in 2008 plaatsvinden. Overigens wijst de Raad voor de financiële verhoudingen er op dat de rechter heeft geoordeeld dat een gemeente (Opmeer) niet onrechtmatig handelde door de kosten van het afvoeren van regenwater via het rioolrecht te verhalen.³³ Een brede rioolheffing is volgens de Rfv dus niet in strijd met de Gemeentewet, zoals de Raad van State stelt.

3.5. Secretarieleges

In sommige gevallen is het nodig om te bewijzen dat opgegeven persoonsgegevens juist zijn (zoals bij de eerste aanvraag van een rijbewijs, of een aanmelding bij een opleidingsinstituut). Er wordt dan gevraagd een “gewaarmerkt afschrift GBA” te overleggen, in de volksmond ook wel “uittreksel uit het bevolkingsregister”. Dit is een officiële verklaring waaruit de naam/adres/woonplaatsgegevens van een persoon blijken en de juiste schrijfwijze van de namen. De gemeentelijke basisadministratie (GBA), die sinds 1 oktober 1994 bestaat, bevat de persoonsgegevens van elk lid van de Nederlandse bevolking.

Voor dienstverlening in de vorm van het afgeven van paspoorten of rijbewijzen en het verstrekken van een uittreksel uit de GBA mag de gemeente een vergoeding vragen. De begrote opbrengst van deze vergoedingen mag de begrote kosten niet overstijgen. Het bedrag dat een gemeente voor een paspoort mag vragen is gemaximeerd, en bedraagt in 2007 47,45 euro.³⁴ Hiervan gaat 21,83 euro naar het Rijk. Tot op 26 augustus 2006 een nieuw model paspoort werd ingevoerd bedroeg het maximum nog 39,40 euro, maar de productiekosten zijn gestegen door het aanbrengen van nieuwe veiligheidskenmerken. Sommige gemeenten geven in bepaalde perioden kortingen om te voorkomen dat er in piekperioden grote drukte ontstaat bij de loketten. Er is geen maximum gesteld aan het te vragen tarief voor een rijbewijs of voor een afschrift GBA.

Prijsverschillen tussen gemeenten kunnen samenhangen met verschillen in doelmatigheid, verschillen in de mate van kostendekkendheid of verschillen in service (avondopenstelling of niet, korte of lange wachttijd voor het loket). In principe mogen de geheven rechten niet meer

---

³¹ E. Gerritsen en C.G.M. Sterks, *Kostenontwikkeling in de waterketen 1990-2010*, COELO-rapport 04-03, Groningen, mei 2004.

³² Interdepartementaal beleidsonderzoek: bekostiging van het regionale waterbeheer, Tweede Kamer, vergaderjaar 2004-2005, 29428, nr. 6.

³³ Raad voor de financiële verhoudingen, *Advies Wetsvoorstel Verankering en bekostiging gemeentelijke watertaken*, Den Haag, 24 november 2005.

³⁴ Dit is geregeld in het Besluit paspoortgelden (artikel 6), dat jaarlijks wordt aangepast.

dan kostendekkend zijn, maar dit geldt niet voor elk tarief afzonderlijk, zodat kruissubsidiëring mogelijk is. Verschillen in tarieven voor gemeentelijke dienstverlening roepen bij sommigen veel weerstand op. In de rapportage 'Lokaal Loket' van de MDW-werkgroep *Benchmark gemeentelijke dienstverlening*³⁵ is de aanbeveling gedaan de mogelijkheden te onderzoeken om transparantie te vergroten en tariefsverschillen in te perken. De naar aanleiding hiervan ingestelde werkgroep Tarieven concludeerde dat de tariefsverschillen tussen gemeenten niet zo groot zijn dat ingrijpen gewenst is.³⁶ Wel bleek de manier waarop de tarieven tot stand komen vaak weinig transparant. De minister zag in de conclusies geen aanleiding om gemeenten wat betreft hun tarieven aan banden te leggen.³⁷ Wel streeft men naar meer transparantie. Het ministerie van BZK heeft opdracht gegeven een Handreiking Kostendragers op te stellen, die in de eerste helft van 2007 beschikbaar moet komen.³⁸

3.6. Kwijtschelding

De voorwaarden waarbinnen gemeenten kwijtschelding van belastingen en heffingen mogen verlenen zijn omschreven in de Uitvoeringsregeling Invorderingswet 1990. Deze ministeriële regeling is middels artikel 255 van de Gemeentewet ook van toepassing verklaard op de belastingen van gemeenten. De gemeenteraad heeft slechts de vrijheid te besluiten minder kwijt te schelden dan de rijksregels toestaan (bij afzonderlijk besluit), of zelfs in het geheel geen kwijtschelding te verlenen. Gemeenten kunnen zelf bepalen welke gemeentelijke belastingen onder het kwijtscheldingsbeleid vallen.

Artikel 26 van de Invorderingswet 1990 bepaalt dat kwijtschelding van belastingschulden kan worden verleend als een belastingplichtige zijn of haar aanslag slechts met buitengewoon bezwaar kan voldoen. Om vast te stellen of iemand voor kwijtschelding in aanmerking komt, wordt eerst nagegaan of vermogen aanwezig is. Is vermogen boven de vastgestelde limieten aanwezig, dan kan geen kwijtschelding worden verleend. Is geen vermogen aanwezig, dan dient de betalingscapaciteit te worden vastgesteld. Om de betalingscapaciteit vast te stellen wordt eerst het netto-bestedbare inkomen berekend: dit is het netto inkomen na aftrek van een aantal vaste lasten. Van het netto besteedbaar inkomen worden vervolgens de kosten van bestaan (ook wel: kwijtscheldingnorm) afgetrokken. Deze kwijtscheldingsnorm is met ingang van 1995 voor lagere overheden vastgesteld op maximaal 95 procent van de relevante bijstandsnorm, en vanaf 1997 op maximaal 100 procent van de bijstandsnorm.³⁹ Is de aldus

---

³⁵ *Lokaal Loket*, Rapport van de MDW-werkgroep Benchmark Gemeentelijke Dienstverlening (aanbiedingsbrief: Tweede Kamer, vergaderjaar 2001-2002, 24036, nr. 260).

³⁶ Deloitte & Touche, *Verschillen in leges van gemeentelijke diensten*, 2003.

³⁷ Niet-dossierstuk 2003-2004, bzk0300540, Tweede Kamer, 25 september 2003.

³⁸ Ministerie van BZK, *Septemercirculaire 2006 gemeentefonds*, blz. 41.

³⁹ Het Rijk zelf blijft een percentage van 90 hanteren, waardoor de betalingscapaciteit voor rijksbelastingen vrijwel altijd groter is dan die voor gemeentelijke belastingen.

vastgestelde betalingscapaciteit positief, dan moet 80 procent hiervan voor belastingbetaling worden opgeëist (voor zover nodig om de aanslag te voldoen). De rest kan worden kwijtgescholden. Is geen betalingscapaciteit aanwezig, dan kan de gehele belastingschuld worden kwijtgescholden. Hoewel kwijtschelding formeel dus pas mogelijk is na individuele toetsing, komt het ook voor dat aan bepaalde groepen generiek kwijtschelding wordt verleend.

Gemeenten hebben in groten getale gebruik gemaakt van de hen geboden mogelijkheid hun kwijtscheldingsbeleid te verruimen. Slechts enkele gemeenten hanteren een kwijtscheldingsnorm lager dan de maximaal toegestane 100 procent.⁴⁰ Nu gebruikers van woningen geen OZB meer betalen zal kwijtschelding van OZB nauwelijks meer voorkomen. Huiseigenaren zullen in de meeste gevallen immers niet voldoen aan de vermogenstoets. Bij het rioolrecht en vooral de reinigingsheffingen komt gedeeltelijke kwijtschelding vrij veel voor. Dit is vooral zo bij gemeenten waar het tarief gerelateerd is aan het watergebruik of het afvalaanbod. Door geen volledige kwijtschelding te verlenen willen deze gemeenten de prikkel om de afvalstroom of het waterverbruik te beperken handhaven.

Een beperkt aantal gemeenten (8 in 2006) heeft de kwijtscheldingregeling vervangen door een soortgelijke regeling die valt onder het gemeentelijke armoedebeleid. Hierdoor zijn deze gemeenten niet gebonden aan de Uitvoeringsregeling Invorderingswet 1990. Dit maakt het mogelijk soepeler te zijn, zowel wat betreft normen als wat betreft toetsingsprocedure.

---

⁴⁰ *Atlas van de lokale lasten 2006*, COELO, blz. 65.

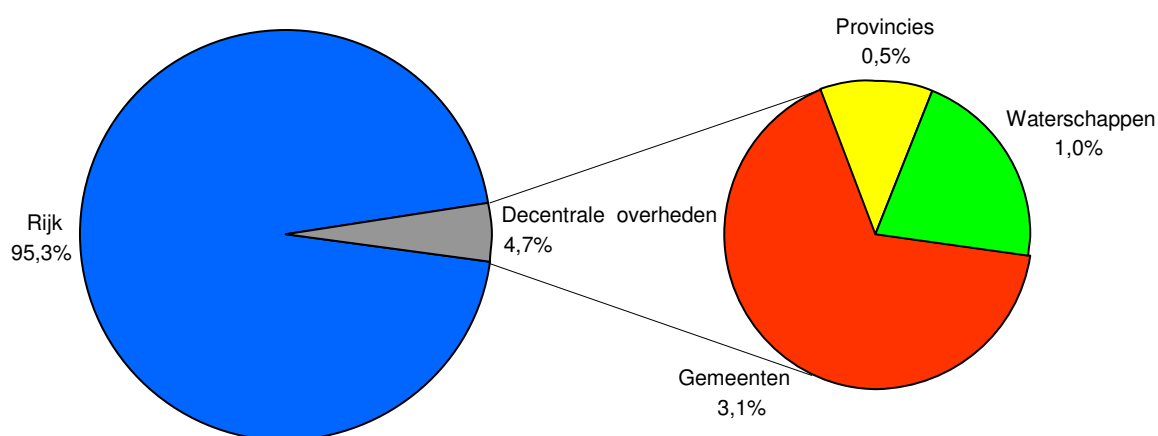
4. Tarieven

4.1. Inleiding

Van alle belastingen en sociale premies die in Nederland worden geïnd komt minder dan vijf procent voor rekening van de lagere overheden. Het aandeel van de gemeenten bedraagt ruim drie procent, dat van de waterschappen één procent en dat van de provincies een half procent (figuur 4.1).⁴¹

Figuur 4.1 Aandeel decentrale overheden in belasting- en premieopbrengst, 2006

Gemeten aan de opbrengst zijn de OZB, de reinigingsheffingen (afvalstoffenheffing en reinigingsrecht) en het rioolrecht de belangrijkste gemeentelijke heffingen. Dit is te zien in figuur 4.2.⁴² De restcategorie in deze figuur omvat onder meer hondenbelasting, forensenbelasting, reclamebelasting, baatbelasting en roerende woon- en bedrijfsruimtenbelasting.

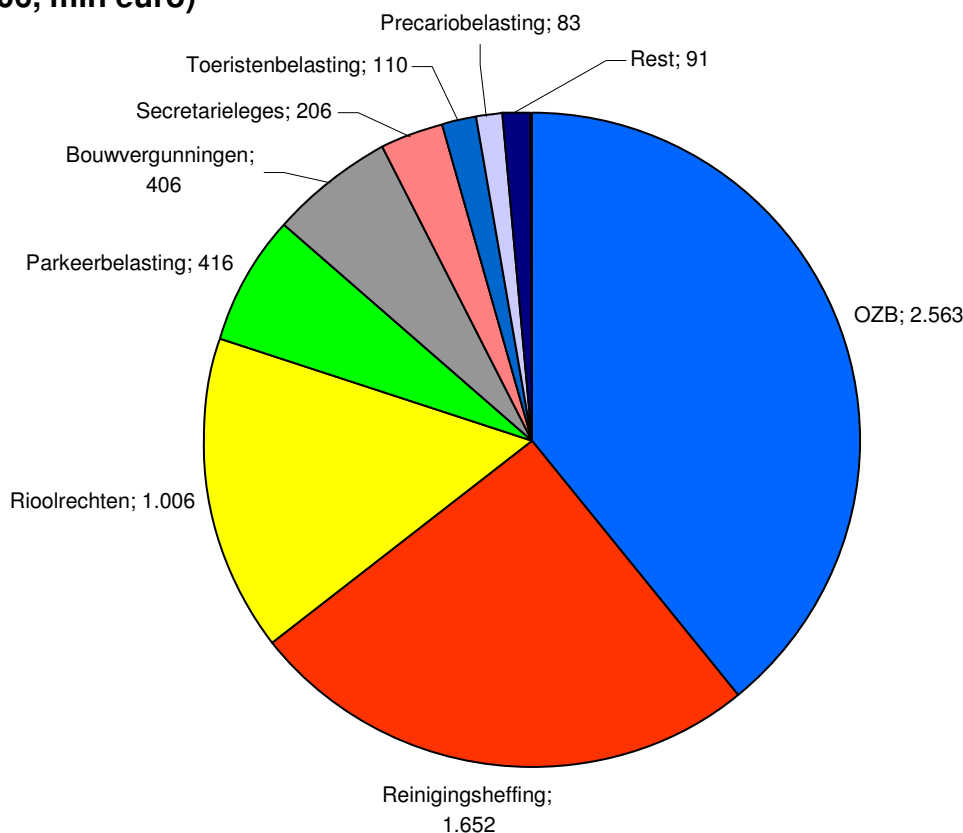
De volgende paragrafen gaan in op de ontwikkeling van de tarieven van de gemeentelijke belastingen in de grote gemeenten.

---

⁴¹ Bron: CBS.

⁴² Bron: CBS.

Figuur 4.2 Begrote opbrengst gemeentelijke belastingen en retributies (2006, mln euro)

4.2. OZB

Voor eigenaren van woningen bedragen de OZB-tarieven van de grote gemeenten in 2007 gemiddeld 2,66 euro per 2.500 euro economische waarde (tabel 4).⁴³ Amsterdam heeft het laagste tarief (1,63 euro), Nijmegen het hoogste (4,44 euro). Een van de redenen voor het hoge OZB-tarief in Nijmegen is dat in deze gemeente de kosten rond verzameling en verwerking van afval voor meer dan de helft worden gedekt uit de algemene middelen.

Omdat de belastingcapaciteit via het gemeentefonds maar gedeeltelijk wordt verevend hebben gemeenten met een relatief lage woningwaarde een hoger tarief nodig dan gemeenten met een relatief hoge woningwaarde om eenzelfde opbrengst te genereren.

Een zuiverder vergelijking is mogelijk met behulp van de gestandaardiseerde OZB-tarieven. Dat zijn de tarieven die de gemeenten bij gelijke opbrengst zouden heffen wanneer ze een gemiddelde belastingcapaciteit hadden gehad (of wanneer de belastingcapaciteit niet gedeeltelijk maar geheel zou worden verevend). Zie voor details de bijlage achterin dit overzicht. Ook bij de gestandaardiseerde OZB-tarieven voert Nijmegen de lijst aan (4,40 euro, zie tabel 4).

⁴³ De OZB-tarieven van Leiden zijn de enige tarieven in tabel 4 die nog niet zijn vastgesteld.

Het gemiddelde tarief voor eigenaren van woningen stijgt, gecorrigeerd voor de waardeontwikkeling van woningen, met 0,5 procent.⁴⁴ De stijging ligt ruim onder de inflatie.⁴⁵ Leeuwarden verlaagt het tarief het meest (24,8 procent). Deze verlaging houdt verband met de invoering van een rioolrecht. De grootste tariefverhoging vinden we in Westland (9,2 procent).

Voor niet-woningen bedraagt het tarief voor zakelijk gerechtigden in de grote gemeenten gemiddeld 5,38 euro en dat voor gebruikers 4,33 euro (tabel 5).⁴⁶ Hilversum heeft de laagste tarieven (3,26 euro en 2,62 euro). Voor eigenaren heeft Nijmegen het hoogste tarief (9,93 euro), voor gebruikers is dat Leiden (8,10 euro). Het gemiddelde (gecombineerde) OZB-tarief voor niet-woningen is met 0,8 procent verhoogd.⁴⁷

Gemiddeld brengt de OZB in de grote gemeenten 198 euro per inwoner op (woningen en niet-woningen, zie tabel 6). Dit bedrag varieert van 131 euro in Middelburg tot 320 euro in Nijmegen.

De meeste onderzochte gemeenten hebben de tarieven voor zakelijk gerechtigden van niet-woningen vastgesteld op (ongeveer) 125 procent van de tarieven voor gebruikers, het tot 2006 geldende wettelijk toegestane maximum (tabel 7). Met de invoering van de maximering is deze beperking vervallen, maar omdat veel gemeenten hun OZB-tarieven maar weinig mogen verhogen geldt deze norm in de praktijk nog wel enigszins. De steden met respectievelijk de laagste en hoogste verhouding tussen beide tarieven zijn Leiden en Rotterdam. Leiden heeft dit jaar net als in voorgaande jaren het tarief voor zakelijk gerechtigden vastgesteld op 100 procent van het tarief voor gebruikers. Rotterdam heeft het tarief voor zakelijk gerechtigden vastgesteld op 128 procent van de tarieven voor gebruikers. Alle grote gemeenten hanteren voor niet-woningen een hoger eigenarentarief dan voor woningen (tabel 7). Gemiddeld ligt het tarief voor niet-woningen op 207 procent van dat voor woningen. Deze verhouding varieert van 142 procent in Heerlen tot 264 procent in 's Gravenhage. Ook hier is geen sprake meer van een wettelijk maximum aan de tariefverhouding, zoals tot en met 2005 wel het geval was.

De maximumtarieven moeten per gemeente afzonderlijk worden berekend op basis van gegevens die niet allemaal al bekend zijn (zie paragraaf 3.2). Wij hebben op basis van *geschatte* waardeontwikkelingen de verwachte maxima zo goed mogelijk berekend. Pas later kunnen zij precies worden vastgesteld. Bij wet is geregeld dat eventuele overschrijdingen volgend jaar moeten worden gecompenseerd.⁴⁸ Gemiddeld stellen de grote gemeenten het

---

⁴⁴ Het gemiddelde van de stijgingspercentages bedraagt 0,7 (tabel 4).

⁴⁵ Volgens de meest recente CPB-raming komt de inflatie in 2007 uit op 1,25 procent (CPB nieuwsbrief, december 2006). De inflatie in 2006 was gemiddeld 1,1 procent (CBS Persbericht, PB07-001, 11 januari 2007).

⁴⁶ De OZB-tarieven van Leiden zijn de enige tarieven in tabel 5 die nog niet zijn vastgesteld.

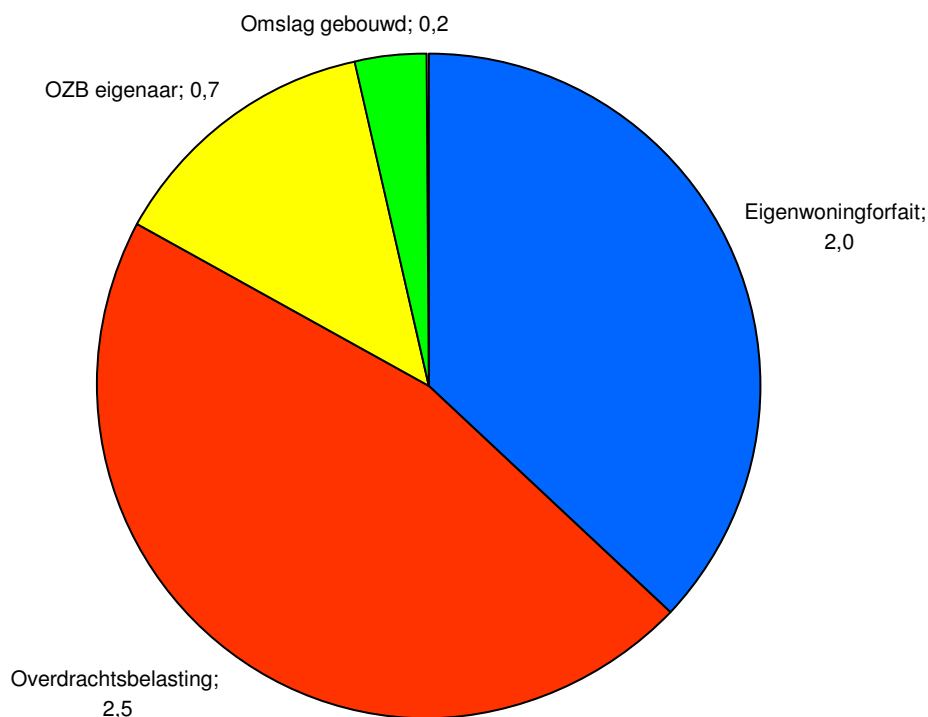
⁴⁷ Het gemiddelde van de stijgingspercentages bedraagt 1,1 (tabel 5).

⁴⁸ Gemeentewet, artikel 220f, lid 4.

OZB-tarief voor eigenaren van woningen vast op 92 procent van het (voorlopige) maximale tarief dat zij hadden kunnen kiezen (tabel 7). Amsterdam zit met 70 procent het laagst, Sittard-Geleen met 117 procent het hoogst. Assen, die volgens tabel 7 boven het maximum zit, heeft bij de tariefstelling rekening gehouden met een verwachte inkomstenderving als gevolg van bezwaarschriften. De opbrengstenstijging zal daarom volgens deze gemeente wel binnen de wettelijke grenzen vallen. Gemeenten kunnen van de provincie toestemming krijgen om het tarief boven het maximum vast te stellen. Leiden, Nijmegen en Sittard-Geleen hebben ontheffing aangevraagd en gekregen.

Het tarief voor eigenaren van niet-woningen bedraagt gemiddeld 100 procent van het maximum. Eindhoven zit met 95 procent het laagst, Nijmegen met 120 procent het hoogst. Ook bij het tarief voor gebruikers van niet-woningen wordt gemiddeld 100 procent van de belastingcapaciteit benut. Rotterdam zit het laagst (94 procent), Leiden het hoogst (123 procent).

Figuur 4.3 Belasting op de eigen woning (2004, mrd euro)

Relatie met andere belastingen op woningen

De OZB is niet de enige belasting die over de waarde van onroerende zaken wordt geheven. Figuur 4.3 laat zien hoeveel belastingen de Nederlandse eigenwoningbezitters jaarlijks

betalen over de waarde van hun onderkomen.⁴⁹ De overdrachtsbelasting is de grootste kostenpost (2,5 miljard euro), op de voet gevolgd door het eigenwoningforfait in de inkomstenbelasting (2,0 miljard euro). OZB (0,7 miljard) en de omslag gebouwd van de waterschappen (0,2 miljard) zijn relatief bescheiden posten.

4.3. Reinigingsheffingen

In 25 van de 37 gemeenten in dit overzicht is het tarief voor de reinigingsheffing (afvalstoffenheffing of reinigingsrecht) gekoppeld aan het aantal huishoudensleden; in één van deze gemeenten (Nijmegen) is het tarief tevens afhankelijk van het aantal zakken (tabel 8). De andere gemeente waar het tarief afhankelijk is van het aantal zakken is Maastricht.⁵⁰ Zeven gemeenten hanteren een vastrecht. In drie gemeenten hangt de aanslag af van de containerinhoud (Apeldoorn, Haarlemmermeer en Middelburg) en in één van deze gemeenten (Apeldoorn) hangt de aanslag tevens af van het aantal ledigingen. In één gemeente (Sittard-Geleen) wordt per kilo afval betaald.

In gemeenten waar per kilo, per zak of per lediging wordt betaald (*diftar*) wordt meestal minder afval aangeboden dan in gemeenten waar de burger de hoogte van de aanslag niet of nauwelijks kan beïnvloeden.⁵¹ In dit belastingoverzicht houden we hier rekening mee bij het berekenen van het gemiddelde verschuldigde bedrag (zie paragraaf 3.3 en verantwoording).

Eénpersoonshuishoudens betalen in de grote gemeenten gemiddeld 219 euro; meerpersoonshuishoudens betalen 266 euro. In Nijmegen wordt het minst betaald: een éénpersoonshuishouden betaalt daar gemiddeld 55 euro en een meerpersoonshuishouden 93 euro. Eénpersoonshuishoudens zijn het duurst af in Almere (309 euro), meerpersoonshuishoudens in Heerlen (346 euro). Het gemiddelde tarief voor (meerpersoons)-huishoudens steeg gemiddeld met 4,6 procent.⁵² Acht gemeenten verlaagden het tarief, twee andere hielden het constant. Leiden heeft de reinigingsheffing dit jaar ingevoerd. De sterkste verhoging vond plaats in Haarlemmermeer (15,7 procent). Dit is komt vooral doordat deze

---

⁴⁹ Bron: Tweede Kamer, vergaderjaar 2004-2005, 30100 IXB, nr. 5, blz. 5. Recentere cijfers zijn niet beschikbaar. Ook de in maart 2006 gepubliceerde “actualisatie” (zie Tweede Kamer, 2005-2006, 29210, nr. 103) gaat niet verder dan 2004. De OZB in de figuur is de OZB voor eigenaren van woningen. In 2004 bestond ook een gebruikersheffing voor woningen, maar die is met ingang van 2006 afgeschaft. Daarom blijft deze in de figuur buiten beschouwing. Ook gemeenten die een rioolrecht kennen met een tarief dat aan de woningwaarde is gekoppeld blijven buiten beschouwing, net als kleinere heffingen zoals successie- en schenkingsrecht. Overigens wordt de eigen woning niet alleen belast maar ook gesubsidieerd (hypotheekrenteaftrek, 9,4 miljard euro in 2004).

⁵⁰ In Maastricht en Nijmegen wordt alleen “grijs” afval in dure zakken verzameld. “Groen” afval wordt kosteloos opgehaald.

⁵¹ Zie M.A. Allers, P. Kooreman, V. Linderhof en D. Wiersma, 'Betalen per kilo remt afvalaanbod', *B&G*, april 1999, blz. 25-26 of V. Linderhof, P. Kooreman, M. Allers and D. Wiersma (2001), 'Weight-Based Pricing in the Collection of Household Waste; the Oostzaan Case' *Resource and Energy Economics*, 23, 359-371 en E. Dijkgraaf en R. Gradus (2004), *Cost savings in unit-based pricing of household waste*, *Resource and Energy Economics*, 26, 353-371.

⁵² Het gemiddelde van de stijgingspercentages bedraagt 3,4 (tabel 8).

gemeente in 2006 nog een korting gaf op de reinigingheffing. In 2007 is deze korting vervallen. In Tilburg is het tarief bijna negen procent verlaagd. Dit hangt samen met de verkoop van een afvalverwerkingsbedrijf door de gemeente.

De kostendekking bedraagt in de grote gemeenten gemiddeld 94,2 procent (tabel 8). Het laagst is deze dekkingsgraad in Nijmegen (37 procent). Vijfentwintig gemeenten dekken de kosten volledig uit de heffing. Doordat de ene gemeente andere kosten toerekent dan de andere is de zeggingskracht van dit kengetal overigens beperkt. Met behulp van de kostendekkingscijfers kan het tarief worden berekend waarbij de opbrengst van de heffing gelijk zou zijn aan de kosten. Dit varieert van 225 euro in Middelburg tot 355 euro in Leiden. Het is niet duidelijk in hoeverre deze verschillen variërende kosten van de afvalinzameling en -verwerking, dan wel verschillen in kostentoerekening weerspiegelen.

4.4. Rioolrecht

Twee gemeenten voeren dit jaar een rioolrecht voor huishoudens in. Van de 37 vergeleken gemeenten kennen nu 24 gemeenten een afvoerrecht en 25 een aansluitrecht (tabel 9). Twaalf van de grote gemeenten hebben zowel een afvoerrecht als een aansluitrecht, alle overige gemeenten hebben tenminste één van beide. Het afvoerrecht is doorgaans een vastrecht (14 gemeenten). Twee gemeenten hebben het tarief gekoppeld aan het waterverbruik (Heerlen en Lelystad), drie aan de huishoudensomvang (Dordrecht, Leeuwarden en Westland) en vijf aan de WOZ-waarde (Amersfoort, Apeldoorn, Arnhem, Emmen, en Leiden). Dit laatste komt pas enkele jaren voor en wordt snel populairder.

In de grote gemeenten betalen éénpersoonshuishoudens aan afvoerrecht gemiddeld 34 euro en meerpersoonshuishoudens 37 euro. Dit zijn kleine bedragen doordat 13 gemeenten geen afvoerrecht kennen: de “nullen” halen het gemiddelde omlaag. Voor zowel éénpersoonshuishoudens als meerpersoonshuishoudens bedraagt het laagste positieve tarief 22 euro (Zoetermeer) en het hoogste tarief 191 euro (Hilversum).

Het aansluitrecht bedraagt gemiddeld 86 euro, en varieert voor zover boven nul van 41 euro (Westland) tot 205 euro (Utrecht). Het gemiddelde gecombineerde tarief ligt met 124 euro 10,0 procent hoger dan vorig jaar.⁵³ De mutatie varieert van een daling met 10,9 procent (in Leiden) tot een verhoging met 186 procent (in Zoetermeer, dat daarmee de kostendekking optrekt tot 24 procent, en het laagste tarief houdt).

Achtentwintig gemeenten kennen een kostendekking van honderd procent. Het gemiddelde ligt op 97 procent (was vorig jaar 91 procent, in 2004 nog 81 procent). Tabel 9 laat ook zien bij welk tarief het rioolrecht kostendekkend zou zijn. Dit varieert van 24 euro in Arnhem tot 206 euro in Utrecht. Net als bij de reinigingsheffing weerspiegelen deze verschillen zowel verschillen in de feitelijke kosten van de riolering als verschillen in de kostentoerekening.

Het gemiddelde tarief van het rioolrecht in alle gemeenten is de afgelopen tien jaar verdubbeld. Het aansluiten van percelen in het buitengebied, het saneren van overstorten en het wegwerken van achterstallig onderhoud kostte veel geld. Daarnaast neemt al jaren de kostendekkendheid van de rioolrechtopbrengsten toe. Een steeds kleiner gedeelte van de

---

⁵³ Het gewogen gemiddelde van de stijgingen in de afzonderlijke grote gemeenten bedraagt 10,8 procent.

rioleringsuitgaven wordt uit algemene middelen bekostigd. De inperking van de mogelijkheid om OZB te heffen versterkt deze trend. Naar verwachting zal de jaarlijkse stijging van de tarieven voorlopig ver boven de inflatie blijven uitkomen.⁵⁴ Mede omdat de gevolgen van nieuwe regelgeving nog niet geheel duidelijk zijn is de toekomstige lastenstijging niet nauwkeurig in te schatten. De stichting Rioned verwacht echter dat het gemiddelde rioolrecht het komende decennium opnieuw zal verdubbelen.⁵⁵

4.5. Secretarieleges

Een paspoort kost in 34 van de 37 grote gemeenten 47,45 euro, ofwel het wettelijke maximum (zie tabel 10). De overige drie gemeenten hanteren een tarief dat net onder dit wettelijk maximum ligt, waardoor de gemiddelde prijs van een paspoort gelijk is aan 47,45 euro. Deze gemiddelde prijs ligt 20,4 procent hoger dan een jaar geleden, voornamelijk vanwege het invoeren van een nieuw model paspoort, met hogere productiekosten, in de loop van 2006. Als gevolg van het nieuwe model paspoort is het wettelijk maximum gestegen van 39,40 euro naar 47,45 (hiervan is 21,42 euro voor het Rijk en 26,03 euro voor de gemeente).⁵⁶

Bij de rijbewijzen zijn de verschillen aanzienlijk groter. Gemiddeld bedragen de kosten 44,03 euro, 11 procent meer dan vorig jaar. Deze prijsstijging wordt ten dele veroorzaakt door de invoering van het nieuwe rijbewijs op creditcardformaat: het zogenaamde nieuw rijbewijsdocument (NRD).⁵⁷ De prijs van een rijbewijs loopt uiteen van 27,50 euro (Haarlemmermeer) tot 61,80 euro (Deventer).

Een gewaarmerkt afschrift GBA, in de volksmond ook wel “uittreksel uit het bevolkingsregister” genoemd, kost gemiddeld 8,45 euro (stijging 2,4 procent).⁵⁸ Inwoners van Emmen zijn 5,15 euro kwijt, Zwollenaren 14,45 euro.

4.6. Kwijtschelding

Alle onderzochte gemeenten hanteren een kwijtscheldingnorm van 100 procent, en voeren wat dit betreft dus een zo ruim mogelijk beleid. Het rioolafvoerrecht valt overal onder het kwijtscheldingbeleid. Omdat het rioolaansluitrecht van de eigenaar wordt geheven, is hier door de verplichte vermogenstoets zelden kwijtschelding mogelijk.

Zes gemeenten verlenen geen (volledige) kwijtschelding voor de reinigingsheffing: Apeldoorn, Enschede, Groningen, Maastricht, Nijmegen, Sittard-Geleen.

---

⁵⁴ Een uitgebreide analyse van de (verwachte) kostenontwikkeling van de riolering is te vinden in E.Gerritsen, C. Hoeben en J.Th. van der Veer, *Audit WB21: Kosten- en lastenontwikkeling ten gevolge van de NBW-opgave wateroverlast*, COELO-rapport 06-3, Groningen, 2006.

⁵⁵ Stichting Rioned, *Rioleringsatlas van Nederland*, 2005, Ede.

⁵⁶ Staatsblad 2006, nr. 368 en Staatsblad 2006, nr. 723.

⁵⁷ Staatsblad 2006, nr. 321.

⁵⁸ Het gewogen gemiddelde van de stijgingen in de afzonderlijke grote gemeenten bedraagt 2,5%.

---

5. Woonlasten

5.1. Inleiding

Dit hoofdstuk geeft een beeld van de gemeentelijke woonlasten: omvang, ontwikkeling en samenstelling. Vervolgens worden de gemeentelijke woonlasten vergeleken met andere belangrijke woonlasten, zoals heffingen van andere overheden en de kosten van energie en water.

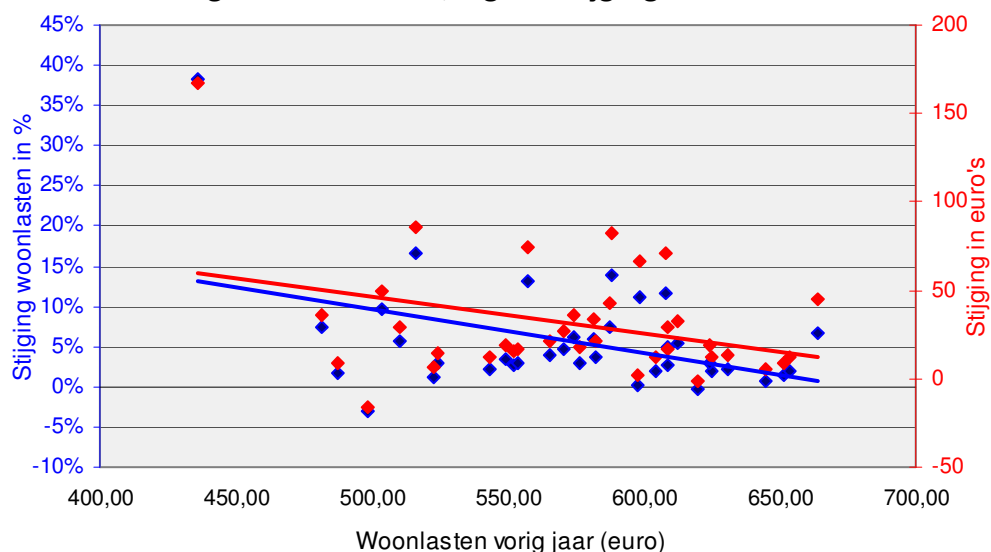
5.2. Gemeentelijke woonlasten

OMVANG EN STIJGING

Tellen we voor een meerpersoonshuishouden (in een woning met gemiddelde waarde) OZB, reinigingsheffing en rioolrecht op en verminderen we dit met een eventuele heffingskorting, dan ontstaat een indicator voor de woonlasten. Gemiddeld bedragen deze woonlasten in de grote gemeenten 590 euro (tabel 2). Dat is 5,6 procent hoger dan vorig jaar.

De woonlasten zijn het laagst in Tilburg (483 euro) en het hoogst in Heerlen (709 euro). Zie figuur 1 in het tweede deel van dit Belastingoverzicht. De grootste verhoging vond plaats in Leiden (38,3 procent, zie figuur 2). De woonlasten daalden het sterkst in Tilburg (met 3,1 procent).

Grafiek 5.1 Hogere woonlasten, lagere stijging

Figuur 5.1 laat zien dat de woonlasten het minst stijgen (of het meest dalen) in gemeenten die al hoge woonlasten kennen, en het meest stijgen in gemeenten met lage woonlasten. Dit geldt niet alleen voor de procentuele stijging (blauw, schaal op linkeras), waar dit door een noemereffect te verwachten is, maar ook voor de absolute stijging (rood, schaal op rechteras). Er is dus sprake van convergentie: de verschillen tussen gemeenten worden enigszins kleiner. Zonder Leiden (helemaal linksboven in de figuur) zouden de lijnen wel aanzienlijk vlakker lopen.

De woonlasten voor huurders met een minimuminkomen bedragen gemiddeld 7 euro (tabel 2). Dit gemiddelde bedrag is laag, omdat de woonlasten in de meeste grote gemeenten volledig worden kwijtscholden. Alle onderzochte gemeenten hanteren bij de kwijtschelding de 100%-norm, maar niet altijd komt de gehele aanslag voor kwijtschelding in aanmerking.

SAMENSTELLING

De onroerendezaakbelasting neemt gemiddeld 34 procent van de woonlasten in de grote gemeenten voor zijn rekening, de reinigingsheffingen 45 procent en het rioolrecht 21 procent. De verschillen tussen gemeenten zijn echter groot (figuur 5.2). Zo ontvangt Arnhem de woonlasten voor 62 procent via de OZB, terwijl Amsterdam, Den Haag en Heerlen slechts 25 procent van de woonlasten via die belasting binnen krijgen.

BRUTO WOONLASTEN EN NETTO WOONBATEN

Bij de verdeling van de algemene uitkering uit het gemeentefonds wordt rekening gehouden met de waarde van onroerende zaken in de gemeenten. Hoe hoger die waarde, hoe lager de uitkering. Daardoor moeten gemeenten met een relatief hoge waarde van onroerende zaken om een gelijkwaardig voorzieningenniveau te kunnen bieden doorgaans hogere OZB-opbrengsten genereren dan gemeenten met minder waardevol onroerend goed binnen hun grenzen. Een deel van de OZB-grondslag is als het ware genationaliseerd. Het gevolg is dat gemeenten met hoge (bruto) woonlasten niet altijd het meest overhouden van de door hen geheven belastingen. Het vergelijken van woonlasten tussen gemeenten is dus niet helemaal eerlijk.

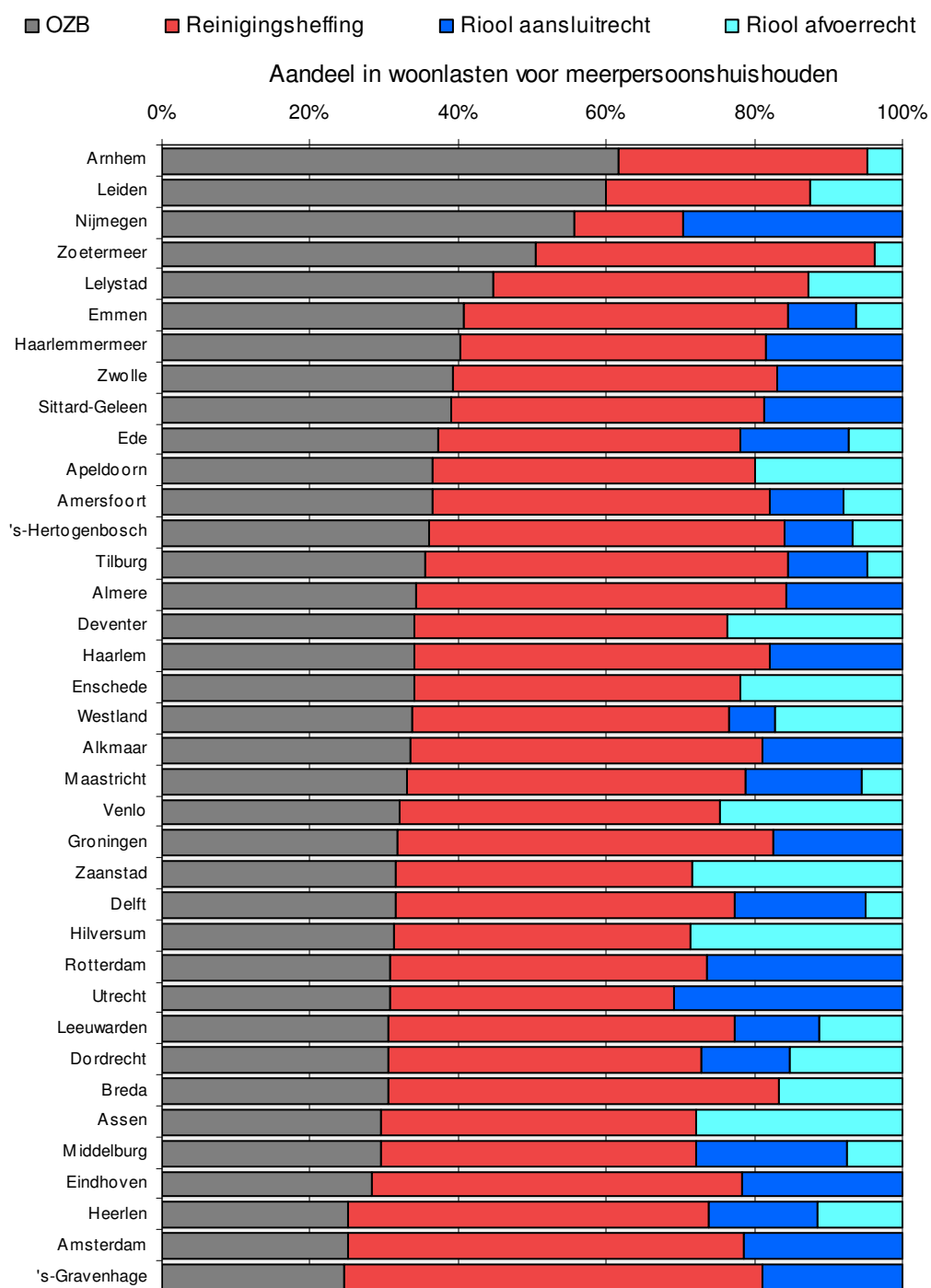
Om hiervoor te corrigeren zijn de woonlasten opnieuw berekend, na aftrek van het per saldo-effect van de eigeninkomstenmaatstaf van de algemene uitkering. Dit zijn de netto woonlasten (zie tabel 1 en tabel 2 achterin dit overzicht). Bij de berekening wordt rekening gehouden met het feit dat de kortingen op basis van de eigeninkomstenmaatstaf weer terugvloeien in het gemeentefonds.⁵⁹ De netto woonlasten zijn lager dan de bruto woonlasten als de belastinggrondslag bovengemiddeld is (en de algemene uitkering dus lager); ze zijn hoger voor gemeenten met een lage belastinggrondslag (en dus een hogere uitkering).

Het verschil in de twee ranglijsten van gemeenten met betrekking tot bruto en netto woonlasten is echter niet zeer groot. De twee gemeenten (Tilburg en Alkmaar) met de laagste bruto woonlasten (483 euro en 496 euro) hebben ook de laagste netto woonlasten (490 euro en 511 euro). Tevens hebben de twee gemeenten (Heerlen en Venlo) met de hoogste bruto woonlasten (709 euro en 679 euro) eveneens de hoogste netto woonlasten (750 euro en 704 euro). De positie van Hilversum op beide ranglijsten daarentegen verschilt 15 plaatsen. Hilversum heeft relatief hoge bruto woonlasten (en staat op de 35ste plaats van de 37), maar valt wat betreft netto woonlasten in de middenmoot (met een 20ste plaats).

---

⁵⁹ Voor de berekeningswijze zie de verantwoording achterin dit belastingoverzicht.

Grafiek 5.2 De lokale belastingmix

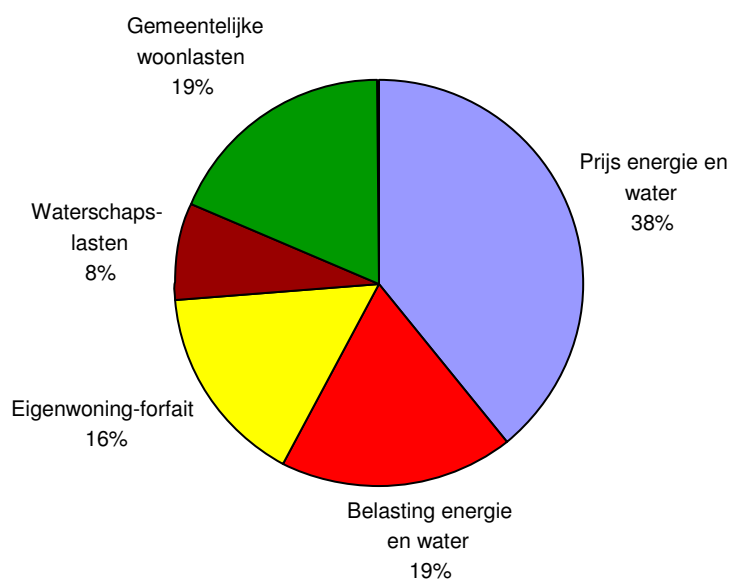

5.3. Gemeentelijke woonlasten in het totaal aan woonlasten

Gemeentelijke woonlasten zijn bijkomende woonlasten, in de zin dat ze bovenop de kosten van de woning zelf (huur of rente- en onderhoudskosten) komen. Ze bestaan uit de kosten van enkele direct met wonen samenhangende voorzieningen (riolering, afvalverwijdering) en uit (een klein deel van) de kosten van activiteiten die op meer indirecte wijze bijdragen aan het woongenot (van wegenonderhoud tot bibliotheekexploitatie), en die via de OZB worden gefinancierd.

In deze paragraaf vergelijken we de gemeentelijke woonlasten (gemiddeld van alle gemeenten, niet alleen de grote) met enkele andere belangrijke bijkomende woonlasten, namelijk het eigenwoningforfait (voorheen huurwaardeforfait) in de inkomstenbelasting, waterschapsheffingen en de kosten van gas, elektriciteit en water. Die laatste kosten splitsen we uit in de netto kosten van energie en water zelf en de belasting hierop: energiebelasting (voorheen regulerende energiebelasting), belasting op grondwater, belasting op leidingwater en BTW.⁶⁰ Cijfers voor 2007 zijn nog niet voorhanden. Bij elkaar gaat het om 3.173 euro per huishouden in 2006.

Figuur 5.3 Woonlasten voor gemiddeld meerpersoonshuishouden, 2006

⁶⁰ Er zijn natuurlijk altijd meer bijkomende woonlasten te bedenken, zoals bijvoorbeeld verzekeringen.

Figuur 5.3 laat zien dat het aandeel van de gemeentelijke woonlasten in deze bijkomende woonlasten niet meer dan 19 procent bedraagt.⁶¹ De grootste kostenpost bestaat uit de prijs van energie en water (38 procent). De daarover betaalde belasting neemt 19 procent van de woonlasten in beslag, het eigenwoningforfait 16 procent en de waterschapsheffingen (ingezetenenheffing, omslag gebouwd en wvo) 8 procent.

Het bedrag dat gemiddeld wordt betaald aan belastingen op energie en water is in de laatste jaren aanzienlijk gestegen (79 procent van 1998 tot 2006, gecorrigeerd voor inflatie). Dit is het gevolg van de keuze het belastingstelsel te “vergroenen”. De netto kosten van energie en water fluctueren zonder een duidelijke trend te vertonen.⁶² Het eigenwoningforfait is bij een modaal inkomen in 2001 gedaald doordat het marginale belastingtarief voor die inkomensgroep toen is verlaagd. De gemeentelijke woonlasten vertonen – afgezien van de afschaffing van de gebruikersheffing OZB - geen duidelijke trend, zij het dat de stijging de laatste twee jaar kleiner is dan daarvoor.

---

⁶¹ Uitgangspunten: eigen (tussen)woning met in de gemeente geldende gemiddelde woningwaarde, cv op gas, drie personen, modaal inkomen, gemiddeld energie en waterverbruik, gemiddelde energie- en watertarieven. Eigen berekening op basis van gegevens van het CBS, NIBUD, het ministerie van Financiën, VEWIN, NIPO en COELO.

⁶² Zie ook M.A. Allers en C. Hoeben, *Achtergronden van tariefstijgingen van gemeentelijke belastingen*, COELO-rapport 04-04, Groningen, 2004, blz. 10.

---

6. Bekostiging inzameling en verwerking huishoudelijk afval

INLEIDING

Het Belastingoverzicht bevat dit jaar een themagedeelte over de bekostiging van de inzameling en de verwerking van het huishoudelijke afval. Gegevens over de reinigingsheffing zijn standaard in dit overzicht opgenomen (zie tabel 8), maar dit jaar wordt wat dieper ingegaan op de achtergronden van de bekostiging van de reiniging (zie de tabellen Thema 1 en Thema 2).

INZAMELING EN VERWERKING

Van de 37 grote gemeenten hebben er 15 een eigen inzamelingsdienst voor huishoudelijk afval. Zeven gemeenten schakelen een overheidsbedrijf in, zes een samenwerkingsverband, zes een particulier bedrijf en drie een andere inzamelaar.

Op Rotterdam na wordt restafval en gft-afval in alle gemeenten gescheiden ingezameld. Dat geldt niet altijd voor de hele gemeente. In Amsterdam bijvoorbeeld scheidt alleen het stadsdeel Geuzenveld-Slotermeer gft- en restafval. Dichtbebouwde binnensteden lenen zich minder voor gescheiden inzameling.

In de helft van de gevallen wordt het restafval volledig verbrand. In de overige gevallen wordt slechts een deel verbrand, en wordt de rest gestort.

Grof vuil wordt apart ingezameld. Dit wordt na afspraak opgehaald, of kan op een inzamelpunt worden ingeleverd. In sommige gemeenten behoren beide opties tot de mogelijkheden. In ongeveer de helft van de grote gemeenten worden voor grof vuil geen extra kosten in rekening gebracht (naast de reguliere reinigingsheffing). In de overige gemeenten moet wel extra worden betaald, zij het dat dit soms pas het geval is als meer dan een bepaalde hoeveelheid wordt ingeleverd, of als vaker dan een bepaald aantal keren grof vuil wordt aangeboden.

HOEVEELHEID AFVAL

Hoeveel afval gemiddeld per inwoner wordt aangeleverd verschilt aanzienlijk tussen gemeenten. Van restafval wordt gemiddeld 292 kilo per inwoner ingeleverd. De gemiddelde hoeveelheid restafval die in een gemeente wordt ingeleverd, loopt uiteen van 116 kilo (in Maastricht, waar een tarief per zak geldt) tot 634 kilo (in Hilversum).

Aan gft-afval wordt gemiddeld 52 kilo per inwoner ingezameld. Afgezien van Rotterdam, dat niet gescheiden inzamelt, ligt het gemiddelde het laagst in Amsterdam (2 kilo), waar maar één stadsdeel apart gft-afval inzamelt. Hilversum zamelt per inwoner het meeste gft-afval in: 305 kilo.

De ingezamelde hoeveelheid grof vuil is niet onaanzienlijk. Per inwoner bedraagt het gemiddelde 53 kilo. Ook hier zijn de verschillen tussen de gemeenten opvallend. Zwolle zamelt gemiddeld 3 kilo per inwoner in, Assen 144 kilo.

KOSTEN

De kosten voor het verbranden van een ton restafval variëren van 78 euro per ton (Haarlemmermeer) tot 188 euro per ton (Zwolle: tarief voor inzameling en verwerking). Het gemiddelde ligt op 113 euro per ton.

Deze tarieven zijn niet direct onderling te vergelijken. In sommige gevallen moet het afval bij de verwerker worden afgeleverd, in andere gevallen zitten de transportkosten bij het tarief in. Bij Tilburg bijvoorbeeld is sprake van een ‘mixtarief’: als er meer afval wordt aangeboden dan de verbrandingscapaciteit van de verwerker aan kan, dan wordt het restant gestort tegen hetzelfde (en niet tegen een hoger) tarief.

De meeste grote gemeenten hanteren een egalisatievoorziening voor de reiniging. Slechts vijf gemeenten geven aan dit niet te doen.

De kostendekking ligt gemiddeld dicht tegen de honderd procent aan. Alleen Arnhem wijkt duidelijk af, met een kostendekking van 56 procent.

KWIJTSCHELDING REINIGINGSHEFFING

Ruim de helft van de grote gemeenten verdisconteert de kwijtschelding van de reinigingsheffing in de tarieven. Die tarieven liggen dus wat hoger dan zonder kwijtschelding het geval zou zijn geweest. De overige gemeenten bekostigen de kwijtschelding op een andere manier, bijvoorbeeld uit het budget voor armoedebeleid.

---

7. Verantwoording

Bij de berekeningen die ten grondslag liggen aan de gegevens in dit Belastingoverzicht moesten op verschillende plaatsen uitgangspunten worden gekozen. Deze worden hieronder kort toegelicht.

GEMIDDELDEN

Amsterdam kent binnen haar grenzen verschillende tarieven voor de reinigingsheffing (afvalstoffenheffing of reinigingsrecht). In dit overzicht zijn voor deze gemeenten gewogen gemiddelden gebruikt.

Waar in dit overzicht sprake is van gemiddelden gaat het om naar inwonertal gewogen gemiddelden. Waar nultarieven voorkomen, zoals bij het rioolrecht, zijn de “nullen” in de berekening van de gemiddelden meegenomen.

UITGANGSPUNTEN WATERVERBRUIK EN AFVALAANBOD

Daar waar tarieven aan waterverbruik (rioolrecht) of afvalaanbod (reinigingsheffing) zijn gerelateerd zijn veronderstellingen gemaakt om te komen tot jaarbedragen per huishouden. Hiervoor is zoveel mogelijk aangesloten bij landelijke gemiddelden. Het afvalaanbod wordt echter gecorrigeerd voor de invloed van diftar op het afvalaanbod.

Huishoudens in gemeenten waar afval per kilo, vuilniszak of lediging wordt betaald (diftar) bieden over het algemeen minder afval aan dan huishoudens in andere plaatsen. Uit recent wetenschappelijk onderzoek zijn vuistregels af te leiden over het afvalaanbodverminderende effect van de verschillende diftarsystemen.⁶³ Betalen per kilo of per zak blijkt vijftig procent minder restafval op te leveren en zestig procent minder gft-afval dan een betalingswijze die los staat van de hoeveelheid aangeboden afval. Betalen per containerlediging levert vijftientwintig procent minder restafval op en vijfendertig procent minder gft-afval. Een tarief dat samenhangt met de inhoud van de container, maar niet met het aantal ledigingen, heeft een verwaarloosbaar klein effect op het afvalaanbod.

Het CBS houdt bij hoeveel huishoudelijk afval de gemiddelde Nederlander jaarlijks produceert. Gecombineerd met aannames omtrent het soortelijk gewicht van afval⁶⁴ is op grond van bovenstaande gegevens voor de diverse tariefssystemen te berekenen van hoeveel zakken, ledigingen of kilo's moet worden uitgegaan om bedragen per huishouden te berekenen.⁶⁵

---

⁶³ E. Dijkgraaf en R. Gradus (2004), *Cost savings in unit-based pricing of household waste*, *Resource and Energy Economics*, 26, 353-371.

⁶⁴ Precieze cijfers hieromtrent zijn niet beschikbaar. Wij gaan er van uit dat één kilo afval in een zak zeven (restafval) of 6 (gft-afval) liter inneemt en in een bak respectievelijk zes (restafval) of vijf (gft-afval) liter. De achterliggende gedachte hierbij is dat afval in een bak verder kan worden gecompriëerd dan in een zak, omdat een zak gemakkelijker scheurt.

⁶⁵ We gaan er verder van uit dat zakken en bakken vol worden aangeboden, en dat een meerpersoonshuishouden bestaat uit drie personen.

Diftar heeft bij het rioolrecht veel minder invloed dan bij de reinigingsheffing (zie paragraaf 3.4). Wij houden er daarom geen rekening mee. Waar van toepassing is voor een éénpersoonshuishouden uitgegaan van een waterverbruik van 50 m³ en voor een meerpersoonshuishouden van drie personen en een waterverbruik van 150 m³. Waar tot een verbruik van 250 m³ hetzelfde tarief van toepassing is, spreken we van een vastrecht.

OZB

De OZB-aanslag per huishouden is berekend door uit te gaan van de in de betreffende gemeente gevonden gemiddelde WOZ-waarde. Die waarde wordt gedeeld door 2.500 euro (voorheen 2.268 euro) en vermenigvuldigd met het relevante tarief.

Deze methode wijkt enigszins af van de berekening van de aanslag voor een bestaand pand. Bij een werkelijk bestaand pand wordt de WOZ-waarde gedeeld door 2.500 euro en vervolgens naar beneden afgerond. Dit aantal gehele eenheden wordt met het tarief vermenigvuldigd om het te betalen bedrag te berekenen. Als dezelfde werkwijze wordt gehanteerd bij een gemiddelde woningwaarde, wordt zowel bij een aantal eenheden van 50,01 als van 50,99 naar beneden afgerond. Dit lijkt niet juist, omdat het niet om een feitelijk pand gaat, maar om een gemiddelde, dat aangeeft hoe hoog het niveau in die gemeente is. Hoe dit gemiddelde precies wordt afgerond is dan van het toeval afhankelijk. In het zojuist gegeven voorbeeld zou afronding een waardeverschil van twee procent verbloemen.

Gevolg van de gekozen methode is dat de gemiddelde OZB-aanslag enkele euro's hoger uitkomt dan bij afronden. Het voordeel van de betere vergelijkbaarheid weegt hier wat ons betreft tegen op.

GESTANDAARDISEERD TARIEF OZB

Gemeenten met duur onroerend goed kunnen met relatief lage tarieven een hoge OZB-opbrengst bereiken. Verschillen in belastingcapaciteit worden daarom gecompenseerd via het verdeelsysteem van het gemeentefonds. De gemeentelijke belastingcapaciteit wordt slechts *gedeeltelijk* verevend. De eigeninkomstenmaatstaf wordt berekend op basis van 70 procent van de waarde van niet-woningen en 80 procent van de waarde van woningen.⁶⁶ Doordat niet volledig wordt verevend kunnen gemeenten met bovengemiddelde waarden van onroerende zaken bij een bepaald OZB-tarief over meer algemene middelen beschikken dan gemeenten waar onroerende zaken minder waard zijn.⁶⁷ Gemeenten met een lage waarde van onroerende zaken kennen dan ook relatief hoge OZB-tarieven. Om de hoogte van de OZB-tarieven toch te kunnen vergelijken zijn *gestandaardiseerde* tarieven berekend. Dit zijn de tarieven die de gemeenten bij gelijke opbrengst zouden heffen wanneer ze een gemiddelde belastingcapaciteit hadden gehad (of wanneer de belastingcapaciteit niet gedeeltelijk maar geheel zou worden verevend). Twee gemeenten met hetzelfde gestandaardiseerde tarief

---

⁶⁶ Hiernaast omvat de eigeninkomstenmaatstaf nog een bedrag per woonruimte, maar dat is voor deze discussie niet zo belangrijk.

⁶⁷ Zie M.A. Allers, Maximering OZB-tarieven benadeelt gemeenten met lage belastingcapaciteit, *B&G*, december 2005, 5-8 en Zie M.A. Allers, Rafelranden van de nieuwe OZB-wetgeving, *Tijdschrift voor Openbare Financien*, 2006, nr. 3, 128-140.

hebben per saldo (dus rekening houdend met de eigeninkomstenmaatstaf) dezelfde OZB-opbrengst per inwoner.

NETTO WOONLASTEN

Met behulp van gestandaardiseerde tarieven kan de hoogte van de OZB in verschillende gemeenten worden vergeleken vanuit het perspectief van de gemeente (wat houdt de gemeente er uiteindelijk aan over, mede gezien de eigeninkomstenmaatstaf). Om de hoogte van de woonlasten vanuit dit zelfde gezichtspunt te kunnen vergelijken gebruiken we de netto woonlasten. Hierbij gaat het er om dat de (bruto) woonlasten hoog zijn in gemeenten met dure woningen, omdat die gemeenten een lagere algemene uitkering ontvangen. Wij compenseren daarom de hoogte van de woonlasten voor de invloed van de eigeninkomstenmaatstaf.

De zo berekende netto woonlasten geven weer wat de gemeente per saldo – dus na rekening te houden met de verevening van belastinggrondslag – overhoudt aan de belastingheffing. De netto woonlasten zijn gedefinieerd als de woonlasten die er zouden zijn als de belastingcapaciteit niet zou worden verevend. De extra OZB-opbrengst die gemeenten met dure woningen nu nodig hebben om de lagere algemene uitkering te compenseren is van de bruto woonlasten afgetrokken. Bij gemeenten met lage woningwaarden is het profijt van de verevening bij de bruto woonlasten opgeteld.

Tabellen en figuren

Tabellen

- Tabel 1 Woonlasten 2006
- Tabel 2 Woonlasten 2007
- Tabel 3 Algemene gegevens
- Tabel 4 OZB woningen
- Tabel 5 OZB niet-woningen
- Tabel 6 Totale OZB-opbrengst
- Tabel 7 Tariefdifferentiatie OZB
- Tabel 8 Reinigingsheffing huishoudens
- Tabel 9 Rioolrecht
- Tabel 10 Secretarieleges
- Thema 1 Inzameling en verwerking huishoudelijk afval
- Thema 2 Kosten(dekking) huishoudelijk afval

Figuren

- Figuur 1 Woonlasten 2007
- Figuur 2 Mutatie woonlasten 2006-2007

Toelichting

De getallen in de tabellen staan tegen een gekleurde achtergrond. Per kolom is ongeveer één derde blauw, één derde grijs en één derde rood. Hierdoor is in één oogopslag te zien welke waarden relatief laag of hoog zijn. De getallen zijn als het ware op volgorde gezet en in drie gelijke delen gehakt, die elk een kleur kregen. In enkele gevallen levert deze methode geen drie maar twee kleuren op: dit is het geval als één bepaalde waarde sterk overheerst.

Witte vlekken in de tabellen geven aan dat de desbetreffende gemeente het gevraagde niet heeft aangeleverd.

Tabel 1 Woonlasten 2006

Meerpersoonshuishouders in woning met gemiddelde waarde (euro)

	OZB-Eigenaar	Reinigingsheffing	Rioolrecht	Heffingskorting	Woonlasten ¹	minimuminkomen ²	Woonlasten ³
Alkmaar	164,47	231,00	91,92		487,39	496,63	0,00
Almere	206,02	283,80	91,98		581,80	607,43	0,00
Amersfoort	221,88	288,12	110,08		620,08	612,53	0,00
Amsterdam	130,56	283,63	110,19		524,38	493,13	0,00
Apeldoorn	213,53	247,79	109,37		570,68	559,41	0,00
Arnhem	310,62	171,24	0,00		481,86	500,95	0,00
Assen	175,20	258,24	171,24		604,68	644,47	0,00
Breda	179,77	305,76	96,84		582,37	569,19	0,00
Delft	202,76	298,40	143,47		644,63	650,70	0,00
Deventer	213,12	261,60	150,12		624,84	630,56	0,00
Dordrecht	166,88	228,12	148,69		543,69	575,56	0,00
Ede	236,05	259,20	135,72		630,97	624,20	0,00
Eindhoven	162,36	289,00	125,00		576,36	570,00	0,00
Emmen	249,89	273,28	85,73		608,90	650,01	0,00
Enschede	219,60	290,40	141,72		651,72	688,65	103,44
Groningen	202,79	298,68	107,35		608,82	648,44	131,42
Haarlem	185,72	265,52	98,00		549,24	535,27	0,00
Haarlemmermeer	238,14	214,68	109,00	45,38	516,44	490,27	-45,38
Heerlen	175,76	310,92	177,60		664,28	698,30	0,00
Hilversum	207,48	273,12	187,20	79,41	588,39	542,75	-79,41
Leeuwarden	257,49	300,00	0,00		557,49	604,68	0,00
Leiden	352,00	0,00	84,00		436,00	432,02	0,00
Lelystad	284,93	273,69	66,00		624,62	659,73	0,00
Maastricht	200,78	256,98	116,52		574,28	579,82	29,00
Middelburg	154,02	222,37	146,51		522,90	555,64	0,00
Nijmegen	337,44	91,02	159,10		587,56	599,02	17,32
Rotterdam	174,81	232,82	130,86	35,00	503,49	530,90	-35,00
's-Gravenhage	148,07	277,56	84,82		510,45	519,04	0,00
's-Hertogenbosch	202,18	265,80	85,92		553,90	538,74	0,00
Sittard-Geleen	231,66	254,45	112,00		598,11	619,09	0,83
Tilburg	166,84	259,79	71,72		498,35	503,47	0,00
Utrecht	203,50	225,36	169,91		598,77	610,64	0,00
Venlo	213,76	298,32	163,68	68,00	607,76	633,14	-68,00
Westland	206,86	292,92	154,25		654,03	645,37	0,00
Zaanstad	199,23	244,68	168,60		612,51	626,23	0,00
Zoetermeer	288,60	269,00	7,80		565,40	573,92	0,00
Zwolle	218,65	243,69	89,76		552,10	564,72	0,00
Laagste	131	0	0	35	436	432	-79
Gemiddelde	198	255	112	44	559	565	1
Hoogste	352	311	187	79	664	698	131

¹ Woonlasten: de som van OZB, rioolrecht en reinigingsheffing, minus heffingskorting.² Woonlasten gecorrigeerd voor eigeninkomstenmaatstaf van het gemeentefonds (zie Verantwoording).³ Woonlasten na kwietschelding: huurwoning.

Bedragen kunnen afwijken van die in het Belastingoverzicht 2006. Vorig jaar zijn andere gegevens voor de gemiddelde woningwaarde gebruikt (die voor 2006 waren nog niet beschikbaar). Bovendien zijn nu ook Deventer en Westland opgenomen.

Legenda:

Relatief hoog

Rond de mediaan

Relatief laag

Tabel 2 Woonlasten 2007

Meerpersoonshuishouden in woning met gemiddelde waarde (euro)

	OZB-Eigenaar	Reinigingsheffing	Rioolrecht	Woonlasten ¹	Netto woonlasten ²	minimuminkomen ³	Woonlasten
Alkmaar	167,21	235,60	93,30	496,11	511,43	0,00	0,00
Almere	211,09	308,74	96,15	615,98	646,65	0,00	0,00
Amersfoort	225,61	282,36	110,52	618,49	610,28	0,00	0,00
Amsterdam	135,40	288,61	115,42	539,43	515,37	0,00	0,00
Apeldoorn	219,09	259,51	119,25	597,85	587,45	0,00	0,00
Arnhem	319,01	174,00	24,48	517,49	544,48	0,00	0,00
Assen	183,29	262,44	171,24	616,97	655,53	0,00	0,00
Breda	184,66	318,24	101,16	604,06	594,78	0,00	0,00
Delft	205,56	297,80	146,32	649,68	661,00	0,00	0,00
Deventer	218,07	269,40	150,12	637,59	645,12	0,00	0,00
Dordrecht	170,27	234,96	150,86	556,09	589,13	0,00	0,00
Ede	240,18	262,92	141,72	644,82	638,44	0,00	0,00
Eindhoven	167,90	297,00	129,00	593,90	589,52	0,00	0,00
Emmen	254,82	274,68	96,11	625,61	670,86	0,00	0,00
Enschede	224,40	292,44	143,88	660,72	700,06	52,80	0,00
Groningen	202,99	323,76	111,75	638,50	675,33	153,51	0,00
Haarlem	193,64	272,36	102,44	568,44	552,61	0,00	0,00
Haarlemmermeer	243,20	248,40	110,35	601,95	578,82	0,00	0,00
Heerlen	178,25	345,92	185,14	709,31	749,98	0,00	0,00
Hilversum	210,44	268,92	191,28	670,64	624,45	0,00	0,00
Leeuwarden	193,67	294,45	143,31	631,43	673,48	0,00	0,00
Leiden	361,20	167,00	74,82	603,02	600,47	0,00	0,00
Lelystad	288,80	273,69	81,00	643,49	683,77	0,00	0,00
Maastricht	202,27	278,50	128,96	609,73	619,19	29,63	0,00
Middelburg	156,54	225,15	147,75	529,44	556,68	0,00	0,00
Nijmegen	350,90	92,62	187,31	630,82	642,65	17,20	0,00
Rotterdam	171,04	235,73	145,97	552,74	580,44	0,00	0,00
's-Gravenhage	133,38	304,80	101,48	539,66	547,71	0,00	0,00
's-Hertogenbosch	206,24	273,00	91,48	570,72	549,57	0,00	0,00
Sittard-Geleen	234,06	253,53	112,00	599,59	625,30	0,29	0,00
Tilburg	171,33	237,24	74,26	482,83	490,21	0,00	0,00
Utrecht	205,85	254,76	205,24	665,85	677,03	0,00	0,00
Venlo	218,58	293,16	167,16	678,90	704,38	0,00	0,00
Westland	225,80	284,93	155,49	666,22	664,36	0,00	0,00
Zaanstad	204,47	257,40	183,48	645,35	660,92	0,00	0,00
Zoetermeer	295,82	269,00	22,30	587,12	598,84	0,00	0,00
Zwolle	222,71	248,57	96,25	567,53	578,46	0,00	0,00
Laagste	133	93	22	483	490	0	0
Hoogste	361	346	205	709	750	154	154
Gemiddelde	200	266	124	590	598	7	7
<i>Mutatie gemiddelde</i>	<i>0,9%</i>	<i>4,6%</i>	<i>10,0%</i>	<i>5,6%</i>	<i>5,9%</i>	<i>533,8%</i>	

¹ Woonlasten zijn berekend als de som van OZB, rioolrecht en reinigingsheffing, minus een e

² Woonlasten gecorrigeerd voor de eigeninkomstenmaatstaf van het gemeentefonds (zie Ver

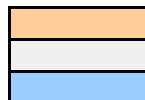
³ Woonlasten na kwuitschelding; huurwoning.

Legenda:

Relatief hoog

Rond de mediaan

Relatief laag

Tabel 3 Algemene gegevens

	Inwoners	Aantal woningen	Aantal niet-woningen ¹	Gemiddelde woningwaarde ²	Prijsstijging woningen (%) ³	Prijsstijging niet-woningen (%) ³
Alkmaar	94.600	45.000	4.600	183.340	3,00	-1,00
Almere	180.795	71.558	5.811	189.826	4,30	3,40
Amersfoort	137.008	63.239	5.000	228.352	6,21	1,36
Amsterdam	743.027	410.564	37.323	207.672	1,80	0,70
Apeldoorn	156.064	65.398	12.999	231.105	6,50	1,00
Arnhem	150.000	67.500	5.500	180.026	7,80	5,00
Assen	64.000	28.331	2.160	163.650	9,10	3,87
Breda	170.181	81.471	7.573	221.946	4,20	2,99
Delft	95.087	45.113	3.216	179.055	3,50	4,00
Deventer	96.808	41.498	3.280	190.620	5,90	1,00
Dordrecht	118.600	56.600	5.800	158.834	6,60	4,00
Ede	107.531	43.504	4.977	253.353	6,90	5,70
Eindhoven	210.500	96.100	8.800	209.880	6,00	2,00
Emmen	108.500	48.616	5.310	158.080	4,00	-3,00
Enschede	154.877	67.500	10.280	159.375	6,25	3,50
Groningen	182.400	88.800	14.300	144.996	12,40	5,90
Haarlem	147.000	68.897	10.622	217.080	8,00	6,00
Haarlemmermeer	138.500	60.035	6.210	258.720	5,60	-1,00
Heerlen	91.851	47.700	4.680	133.822	2,94	7,08
Hilversum	83.654	40.885	4.503	263.055	6,50	2,50
Leeuwarden	91.817	45.500	4.300	137.940	14,00	12,00
Leiden	119.000	53.800	4.975	215.000	7,50	4,53
Lelystad	72.000	30.432	3.233	174.396	3,81	nb
Maastricht	122.000	56.003	9.066	190.104	6,80	3,50
Middelburg	47.300	22.988	2.866	170.147	12,68	4,00
Nijmegen	160.000	74.885	7.077	197.580	6,80	1,00
Rotterdam	585.000	298.000	27.500	147.960	8,00	6,00
's-Gravenhage	478.000	233.000	20.000	179.280	8,00	0,00
's-Hertogenbosch	134.750	61.815	6.301	237.600	10,00	0,00
Sittard-Geleen	96.637	44.338	4.060	171.600	4,00	0,00
Tilburg	201.756	95.657	7.834	205.931	6,15	1,00
Utrecht	288.000	128.500	10.500	199.470	9,00	0,00
Venlo	92.080	43.762	4.104	171.840	7,40	5,00
Westland	98.900	39.883	8.117	241.245	3,10	nb
Zaanstad	141.079	66.197	5.989	186.560	6,00	-3,12
Zoetermeer	118.100	51.042	5.000	194.620	5,20	1,20
Zwolle	114.699	52.244	4.970	197.435	9,08	7,62
Laagste	47.300	22.988	2.160	133.822	1,80	-3,12
Gemiddelde⁴	167.354	79.361	8.077	192.144	6,36	2,48
Hoogste	743.027	410.564	37.323	263.055	14,00	12,00

¹ Niet-woningen zijn voornamelijk bedrijfspanden, maar ook bijvoorbeeld verzorgingstehuizen en boerderijen.

² Gemiddelde woningwaarde in 2006 (CBS), verhoogd met door de gemeente opgegeven prijsstijging woningen.

³ Waardestijging; exclusief volumeffect.

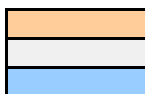
⁴ De gemiddelden voor inwoners, aantal woningen en aantal niet-woningen zijn niet gewogen.

Legenda:

Relatief hoog

Rond de mediaan

Relatief laag

Tabel 4 OZB woningen

	Aantal woningen	Prijsstijging woningen (%) ¹	Tarief eigenaar ²	Mutatie tarief t.o.v. 2006 gecorrigeerd voor prijsstijging	Gestandaardiseerd tarief ³	Bruto opbrengst (duizenden euro's)
Alkmaar	45.000	3,00	2,28	1,7%	2,23	7.160
Almere	71.558	4,30	2,78	2,5%	2,68	15.245
Amersfoort	63.239	6,21	2,47	1,7%	2,49	12.885
Amsterdam	410.564	1,80	1,63	3,7%	1,70	53.617
Apeldoorn	65.398	6,50	2,37	2,6%	2,40	14.499
Arnhem	67.500	7,80	4,43	2,7%	4,34	20.724
Assen	28.331	9,10	2,80	4,6%	2,65	5.046
Breda	81.471	4,20	2,08	2,7%	2,11	13.600
Delft	45.113	3,50	2,87	1,4%	2,83	9.169
Deventer	41.498	5,90	2,86	2,3%	2,84	8.880
Dordrecht	56.600	6,60	2,68	2,0%	2,55	8.737
Ede	43.504	6,90	2,37	1,7%	2,39	9.942
Eindhoven	96.100	6,00	2,00	3,4%	2,01	15.595
Emmen	48.616	4,00	4,03	2,0%	3,85	11.725
Enschede	67.500	6,25	3,52	2,2%	3,37	15.285
Groningen	88.800	12,40	3,50	0,1%	3,34	17.461
Haarlem	68.897	8,00	2,23	4,3%	2,28	13.198
Haarlemmermeer	60.035	5,60	2,35	2,1%	2,41	13.477
Heerlen	47.700	2,94	3,33	1,4%	3,14	7.937
Hilversum	40.885	6,50	2,00	1,4%	2,11	7.604
Leeuwarden	45.500	14,00	3,51	-24,8%	3,32	8.233
Leiden	53.800	7,50	4,20	2,6%	4,21	18.500
Lelystad	30.432	3,81	4,14	1,4%	4,00	8.359
Maastricht	56.003	6,80	2,66	0,7%	2,63	11.288
Middelburg	22.988	12,68	2,30	1,6%	2,20	3.570
Nijmegen	74.885	6,80	4,44	4,0%	4,40	26.293
Rotterdam	298.000	8,00	2,89	-2,2%	2,77	49.561
's-Gravenhage	233.000	8,00	1,86	-9,9%	1,83	31.340
's-Hertogenbosch	61.815	10,00	2,17	2,0%	2,23	12.434
Sittard-Geleen	44.338	4,00	3,41	1,0%	3,32	9.832
Tilburg	95.657	6,15	2,08	2,7%	2,06	14.753
Utrecht	128.500	9,00	2,58	1,2%	2,54	28.472
Venlo	43.762	7,40	3,18	2,3%	3,09	9.008
Westland	39.883	3,10	2,34	9,2%	2,34	9.193
Zaanstad	66.197	6,00	2,74	2,6%	2,69	12.640
Zoetermeer	51.042	5,20	3,80	2,5%	3,76	15.705
Zwolle	52.244	9,08	2,82	1,9%	2,79	11.217
Laagste	22.988	1,80	1,63	-24,8%	1,70	3.570
Gemiddelde	142.384	6,36	2,65	0,7%	2,62	23.564
Hoogste	410.564	14,00	4,44	9,2%	4,40	53.617

¹ Waardestijging; exclusief volumeffect.

² Tarief per eenheid van 2.500 euro waarde.

³ Tarief bij gemiddelde belastingcapaciteit. Zie Verantwoording.

De OZB-tarieven van Leiden zijn de enige tarieven in tabel 4 die nog niet zijn vastgesteld.

Door een andere manier van afronding gaat de gemeente Den Haag uit van een daling van de opbrengst hierboven vermeld.

Legenda:

Relatief hoog

Rond de mediaan

Relatief laag

Tabel 5 OZB niet-woningen

	Aantal niet-woningen (duizenden)	Prijsstijging niet-woningen (%) ¹	Tarief eigenaar ²	Tarief gebruiker ²	Mutatie tarief voor prijsstijging ³	Gestandaardiseerd tarief eigenaar plus gebruiker ⁴	Bruto opbrengst (duizenden euro's)
Alkmaar	4.600	-1,00	4,60	3,68	1,5%	8,57	9.330
Almere	5.811	3,40	5,04	4,05	2,6%	8,14	9.401
Amersfoort	5.000	1,36	5,23	4,27	1,7%	9,52	12.231
Amsterdam	37.323	0,70	4,17	3,34	2,5%	8,10	89.627
Apeldoorn	12.999	1,00	5,37	4,31	2,7%	9,81	15.219
Arnhem	5.500	5,00	6,58	5,26	2,7%	11,89	17.767
Assen	2.160	3,87	5,16	4,12	3,5%	9,05	4.595
Breda	7.573	2,99	3,43	2,74	2,7%	6,31	11.134
Delft	3.216	4,00	5,24	4,19	1,6%	9,48	8.587
Deventer	3.280	1,00	5,41	4,34	2,3%	9,74	7.030
Dordrecht	5.800	4,00	4,87	3,90	1,9%	8,48	8.151
Ede	4.977	5,70	3,96	3,17	2,8%	7,07	6.433
Eindhoven	8.800	2,00	3,94	3,15	-2,7%	7,66	21.357
Emmen	5.310	-3,00	6,30	5,05	2,1%	10,45	7.429
Enschede	10.280	3,50	7,25	5,97	2,1%	12,85	14.949
Groningen	14.300	5,90	7,58	6,02	2,3%	13,79	25.199
Haarlem	10.622	6,00	3,78	3,03	2,8%	6,80	9.227
Haarlemmermeer	6.210	-1,00	4,90	3,92	1,7%	9,73	27.053
Heerlen	4.680	7,08	4,74	3,80	1,9%	8,53	6.999
Hilversum	4.503	2,50	3,26	2,62	1,3%	6,31	6.135
Leeuwarden	4.300	12,00	7,44	5,95	-15,8%	13,70	11.663
Leiden	4.975	4,53	8,11	8,10	2,6%	16,21	18.800
Lelystad	3.233	nb	7,04	5,63	nb	nb	9.467
Maastricht	9.066	3,50	4,73	3,78	1,2%	8,84	12.693
Middelburg	2.866	4,00	4,63	3,72	2,0%	7,88	2.911
Nijmegen	7.077	1,00	9,93	7,95	3,8%	17,80	26.511
Rotterdam	27.500	6,00	6,25	4,89	-2,2%	11,86	110.165
's-Gravenhage	20.000	0,00	4,91	3,92	0,0%	9,11	49.638
's-Hertogenbosch	6.301	0,00	5,39	4,31	2,0%	10,01	15.119
Sittard-Geleen	4.060	0,00	8,29	6,65	0,3%	15,28	17.192
Tilburg	7.834	1,00	3,94	3,15	2,6%	7,08	13.902
Utrecht	10.500	0,00	5,01	4,03	1,2%	9,54	39.319
Venlo	4.104	5,00	5,24	4,21	2,3%	9,69	9.315
Westland	8.117	nb	3,81	3,05	nb	nb	7.492
Zaanstad	5.989	-3,12	5,76	4,61	-0,9%	9,87	11.347
Zoetermeer	5.000	1,20	6,75	5,41	1,5%	11,74	11.559
Zwolle	4.970	7,62	5,40	4,36	2,0%	10,10	13.494
Laagste	2.160	-3,12	3,26	2,62	-15,8%	6,31	2.911
Gemiddelde	13.592	2,48	5,38	4,33	1,1%	9,92	35.810
Hoogste	37.323	12,00	9,93	8,10	3,8%	17,80	110.165

¹ Waardestijging; exclusief volumeffect.

² Tarief per eenheid van 2.500 euro waarde.

³ Tarief eigenaar plus gebruiker.

⁴ Tarief bij gemiddelde belastingcapaciteit. Zie Verantwoording.

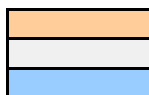
De OZB-tarieven van Leiden zijn de enige tarieven in tabel 5 die nog niet zijn vastgesteld.

Legenda:

Relatief hoog

Rond de mediaan

Relatief laag

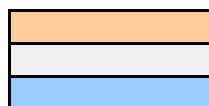

Tabel 6 Totale OZB-opbrengst (duizenden euro's)

	Bruto-opbrengst woningen	Bruto-opbrengst niet-woningen	Totale netto-opbrengst	Netto-opbrengst per inwoner (euro's)
Alkmaar	7.160	9.330	16.132	171
Almere	15.245	9.401	24.646	136
Amersfoort	12.885	12.231	24.902	182
Amsterdam	53.617	89.627	136.307	183
Apeldoorn	14.499	15.219	29.718	190
Arnhem	20.724	17.767	37.121	247
Assen	5.046	4.595	9.541	149
Breda	13.600	11.134	24.680	145
Delft	9.169	8.587	16.900	178
Deventer	8.880	7.030	15.458	160
Dordrecht	8.737	8.151	16.888	142
Ede	9.942	6.433	15.851	147
Eindhoven	15.595	21.357	36.456	173
Emmen	11.725	7.429	18.767	173
Enschede	15.285	14.949	30.234	195
Groningen	17.461	25.199	41.979	230
Haarlem	13.198	9.227	22.308	152
Haarlemmermeer	13.477	27.053	40.490	292
Heerlen	7.937	6.999	14.860	162
Hilversum	7.604	6.135	13.684	164
Leeuwarden	8.233	11.663	19.630	214
Leiden	18.500	18.800	36.500	307
Lelystad	8.359	9.467	17.470	243
Maastricht	11.288	12.693	23.451	192
Middelburg	3.570	2.911	6.185	131
Nijmegen	26.293	26.511	51.251	320
Rotterdam	49.561	110.165	159.726	273
's-Gravenhage	31.340	49.638	76.528	160
's-Hertogenbosch	12.434	15.119	27.067	201
Sittard-Geleen	9.832	17.192	27.024	280
Tilburg	14.753	13.902	28.397	141
Utrecht	28.472	39.319	58.949	205
Venlo	9.008	9.315	18.118	197
Westland	9.193	7.492	16.685	169
Zaanstad	12.640	11.347	23.283	165
Zoetermeer	15.705	11.559	26.900	228
Zwolle	11.217	13.494	23.307	203
Laagste	3.570	2.911	6.185	131
Gemiddelde	23.564	35.810	57.516	198
Hoogste	53.617	110.165	159.726	320

Legenda:

Relatief hoog
Rond de mediaan
Relatief laag

Tabel 7 Tariefdifferentiatie en maximering OZB

	Tariefdifferentiatie		Benutting belastingcapaciteit		
	Eigenaar: verhouding niet- woning/woning	Niet-woningen: verhouding eigenaar/ gebruiker	Eigenaar woning	Eigenaar niet- woning	Gebruiker niet- woning
Alkmaar	202%	125%	97%	99%	99%
Almere	181%	124%	100%	100%	100%
Amersfoort	212%	122%	99%	99%	99%
Amsterdam	256%	125%	70%	100%	100%
Apeldoorn	227%	125%	100%	100%	100%
Arnhem	149%	125%	100%	100%	100%
Assen	184%	125%	102%	101%	101%
Breda	165%	125%	89%	100%	100%
Delft	183%	125%	100%	100%	100%
Deventer	189%	125%	100%	99%	100%
Dordrecht	182%	125%	99%	99%	99%
Ede	167%	125%	99%	100%	100%
Eindhoven	197%	125%	85%	95%	95%
Emmen	156%	125%	99%	99%	100%
Enschede	206%	121%	99%	99%	99%
Groningen	217%	126%	97%	100%	99%
Haarlem	170%	125%	95%	100%	100%
Haarlemmermeer	209%	125%	99%	99%	99%
Heerlen	142%	125%	99%	99%	99%
Hilversum	163%	124%	85%	99%	99%
Leeuwarden	212%	125%	73%	98%	97%
Leiden	193%	100%	100%	100%	123%
Lelystad	170%	125%	99%	nb	nb
Maastricht	178%	125%	98%	99%	98%
Middelburg	201%	124%	98%	99%	99%
Nijmegen	224%	125%	101%	120%	119%
Rotterdam	216%	128%	95%	96%	94%
's-Gravenhage	264%	125%	79%	97%	97%
's-Hertogenbosch	248%	125%	93%	99%	99%
Sittard-Geleen	243%	125%	117%	116%	116%
Tilburg	189%	125%	89%	100%	100%
Utrecht	194%	124%	98%	99%	99%
Venlo	165%	124%	100%	100%	100%
Westland	163%	125%	100%	nb	nb
Zaanstad	210%	125%	100%	96%	96%
Zoetermeer	178%	125%	100%	99%	99%
Zwolle	191%	124%	99%	99%	99%
Laagste	142%	100%	70%	95%	94%
Gemiddelde	207%	125%	92%	100%	100%
Hoogste	264%	128%	117%	120%	123%

Assen heeft bij de tariefstelling rekening gehouden met een verwachte inkomstenderiving als gevolg van bezwaarschriften. De opbrengstenstijging zal daarom volgens deze gemeente wel binnen de wettelijke grenzen vallen.

Legenda:

Relatief hoog
Rond de mediaan
Relatief laag

Tabel 8 Reinigingsheffing huishoudens

	Tariefsysteem	Tarief éénpersoonshuishouden	Tarief meerpersoonshuishouden	Mutatie tarief meerpersoonshuishouden t.o.v. 2006	Bruto opbrengst per woonruimte	Kostendeckings- Meerpersoonstarief bij kostendeckings	Meerpersoonstarief bij kostendeckings
Alkmaar	Huishoudensomvang	150,30	235,60	2,0%	190	99,9%	235,95
Almere	Vastrecht	308,74	308,74	8,8%	300	100,0%	308,74
Amersfoort	Huishoudensomvang	213,72	282,36	-2,0%	239	100,0%	282,36
Amsterdam	Huishoudensomvang	221,50	288,61	1,8%	216	87,0%	331,73
Apeldoorn	Bakinhoud en ledigingen	172,98	259,51	4,7%	252	98,0%	264,80
Arnhem	Huishoudensomvang	128,88	174,00	1,6%	143	56,3%	309,06
Assen	Huishoudensomvang	193,44	262,44	1,6%	243	100,0%	262,44
Breda	Huishoudensomvang	266,88	318,24	4,1%	273	99,2%	320,81
Delft	Huishoudensomvang	190,25	297,80	-0,2%	258	100,0%	297,80
Deventer	Vastrecht	269,40	269,40	3,0%	281	100,0%	269,40
Dordrecht	Vastrecht	234,96	234,96	3,0%	216	100,0%	234,96
Ede	Huishoudensomvang	216,60	262,92	1,4%	228	93,0%	282,71
Eindhoven	Huishoudensomvang	173,00	297,00	2,8%	237	99,2%	299,33
Emmen	Huishoudensomvang	240,72	274,68	0,5%	244	100,0%	274,68
Enschede	Huishoudensomvang	258,48	292,44	0,7%	278	100,0%	292,44
Groningen	Huishoudensomvang	283,68	323,76	8,4%	259	100,0%	323,76
Haarlem	Huishoudensomvang	164,07	272,36	2,6%	232	100,0%	272,36
Haarlemmermeer	Naar bakinhoud	193,44	248,40	15,7%	194	97,0%	256,08
Heerlen	Huishoudensomvang	233,71	345,92	11,3%	270	100,0%	345,92
Hilversum	Huishoudensomvang	162,24	268,92	-1,5%	196	100,0%	268,92
Leeuwarden	Huishoudensomvang	257,15	294,45	-1,9%	267	100,0%	294,45
Leiden	Huishoudensomvang	89,00	167,00	Nieuw	123	47,0%	355,32
Lelystad	Huishoudensomvang	231,58	273,69	0,0%	256	87,9%	311,37
Maastricht	Aantal zakken	230,21	278,50	8,4%	230	100,0%	278,50
Middelburg	Naar bakinhoud	225,15	225,15	1,3%	213	100,0%	225,15
Nijmegen	Aantal zakken en huishou	54,64	92,62	1,8%	80	37,0%	250,31
Rotterdam	Vastrecht	235,73	235,73	1,2%	232	100,0%	235,73
's-Gravenhage	Huishoudensomvang	259,92	304,80	9,8%	259	100,0%	304,80
's-Hertogenbosch	Huishoudensomvang	214,80	273,00	2,7%	238	100,0%	273,00
Sittard-Geleen	Naar gewicht	190,51	253,53	-0,4%	238	100,0%	253,53
Tilburg	Vastrecht	237,24	237,24	-8,7%	236	100,0%	237,24
Utrecht	Vastrecht	254,76	254,76	13,0%	226	100,0%	254,76
Venlo	Huishoudensomvang	178,92	293,16	-1,7%	234	100,0%	293,16
Westland	Huishoudensomvang	227,94	284,93	-2,7%	258	100,0%	284,93
Zaanstad	Vastrecht	257,40	257,40	5,2%	232	100,0%	257,40
Zoetermeer	Huishoudensomvang	235,60	269,00	0,0%	247	92,0%	292,39
Zwolle	Huishoudensomvang	198,85	248,57	2,0%	216	100,0%	248,57
Laagste		55	93	-8,7%	80	37%	225
Gemiddelde		219	266	3,4%	231	94,2%	284
Hoogste		309	346	15,7%	300	100%	355

¹ Doordat gemeenten kosten verschillend toerekenen is de vergelijkbaarheid van dit percentage beperkt.

Maastricht en Nijmegen kennen alleen voor restafval een tariefsysteem per zak. Voor Amsterdam is het gewogen gemiddelde van de tarieven van de deelgemeenten opgenomen.

Bij diftargemeenten, waar het tarief is gerelateerd aan het afvalaanbod, is uitgegaan van landelijke cijfers omtrent het afvalaanbod. Hierbij wordt rekening gehouden met het feit dat het afvalaanbod in diftargemeenten doorgaans lager ligt dan in gemeenten zonder diftar (zie paragraaf 3.3 en verantwoording).

Legenda:

Relatief hoog	
Rond de mediaan	
Relatief laag	

Tabel 9 Rioolrecht

	Gebruiker woning			Eigenaar woning		Eig. + gebr. woning		Woningen en niet-woningen			Woningen Meerpers. tarief bij kosten- dekking (eig. plus gebr.)
	Tarief- systeem	Eén- persoons- tarief ¹	Meer- persoons- tarief ¹	Tarief- systeem	Tarief ²	Tarief (meer- persoons- huish.)	Mutatie t.o.v. 2006	Bruto op- brengst (1000 euro)	Bruto op- brengst per woon- ruimte	Kosten- dekking ³	
Alkmaar	Geen afvoerrecht	0,00	0,00	Vastrecht	93,30	93,30	1,5%	4.368	97	95,0%	98,21
Almere	Geen afvoerrecht	0,00	0,00	Vastrecht	96,15	96,15	4,5%	7.124	100	100,0%	96,15
Amersfoort	Woz-waarde	49,32	49,32	Woz-waarde	61,20	110,52	0,4%	9.290	147	100,0%	110,52
Amsterdam	Geen afvoerrecht	0,00	0,00	Vastrecht	115,42	115,42	4,7%	48.365	118	98,5%	117,18
Apeldoorn	Woz-waarde	119,25	119,25	Geen aansluitrecht	0,00	119,25	9,0%	9.268	142	100,0%	119,25
Arnhem	Woz-waarde	24,48	24,48	Geen aansluitrecht	0,00	24,48	Nieuw	2.080	31	100,0%	24,48
Assen	Vastrecht	171,24	171,24	Geen aansluitrecht	0,00	171,24	0,0%	5.395	190	100,0%	171,24
Breda	Vastrecht	101,16	101,16	Geen aansluitrecht	0,00	101,16	4,5%	8.339	102	95,3%	106,12
Delft	Vastrecht	31,86	31,86	Vastrecht	114,46	146,32	2,0%	6.820	151	100,0%	146,32
Deventer	Vastrecht	150,12	150,12	Geen aansluitrecht	0,00	150,12	0,0%	6.680	161	100,0%	150,12
Dordrecht	Huishoudensomvang	0,00	84,96	Vastrecht	65,90	150,86	1,5%	8.045	142	100,0%	150,86
Ede	Vastrecht	47,28	47,28	Vastrecht	94,44	141,72	4,4%	7.531	173	100,0%	141,72
Eindhoven	Geen afvoerrecht	0,00	0,00	Vastrecht	129,00	129,00	3,2%	15.223	158	100,0%	129,00
Emmen	Woz-waarde	38,57	38,57	Woz-waarde	57,54	96,11	12,1%	5.150	106	68,0%	141,34
Enschede	Vastrecht	143,88	143,88	Geen aansluitrecht	0,00	143,88	1,5%	9.864	146	100,0%	143,88
Groningen	Geen afvoerrecht	0,00	0,00	Vastrecht	111,75	111,75	4,1%	11.130	125	100,0%	111,75
Haarlem	Geen afvoerrecht	0,00	0,00	Vastrecht	102,44	102,44	4,5%	7.775	113	100,0%	102,44
Haarlemmermeer	Geen afvoerrecht	0,00	0,00	Vastrecht	110,35	110,35	1,2%	6.941	116	100,0%	110,35
Heerlen	Waterverbruik	80,81	80,81	Vastrecht	104,33	185,14	4,2%	8.888	186	100,0%	185,14
Hilversum	Vastrecht	191,28	191,28	Geen aansluitrecht	0,00	191,28	2,2%	7.742	189	100,0%	191,28
Leeuwarden	Huishoudensomvang	47,35	71,03	Woz-waarde	72,28	143,31	Nieuw	9.628	212	100,0%	143,31
Leiden	Woz-waarde	74,82	74,82	Geen aansluitrecht	0,00	74,82	-10,9%	4.498	84	74,0%	101,11
Lelystad	Waterverbruik	27,00	81,00	Geen aansluitrecht	0,00	81,00	22,7%	1.733	57	62,0%	130,65
Maastricht	Vastrecht	33,27	33,27	Vastrecht	95,69	128,96	10,7%	9.489	169	100,0%	128,96
Middelburg	Vastrecht	39,89	39,89	Vastrecht	107,86	147,75	0,8%	3.314	144	100,0%	147,75
Nijmegen	Geen afvoerrecht	0,00	0,00	Woz-waarde	187,31	187,31	17,7%	16.222	217	100,0%	187,31
Rotterdam	Geen afvoerrecht	0,00	0,00	Vastrecht	145,97	145,97	11,5%	45.728	153	99,5%	146,70
's-Gravenhage	Geen afvoerrecht	0,00	0,00	Vastrecht	101,48	101,48	19,6%	26.288	113	100,0%	101,48
's-Hertogenbosch	Vastrecht	37,98	37,98	Vastrecht	53,50	91,48	6,5%	6.931	112	100,0%	91,48
Sittard-Geleen	Geen afvoerrecht	0,00	0,00	Vastrecht	112,00	112,00	0,0%	5.130	116	100,0%	112,00
Tilburg	Vastrecht	22,37	22,37	Vastrecht	51,89	74,26	3,5%	9.905	104	100,0%	74,26
Utrecht	Geen afvoerrecht	0,00	0,00	Vastrecht	205,24	205,24	20,8%	31.001	241	99,8%	205,65
Venlo	Vastrecht	167,16	167,16	Geen aansluitrecht	0,00	167,16	2,1%	7.038	161	100,0%	167,16
Westland	Huishoudensomvang	92,00	114,00	Woz-waarde	41,49	155,49	0,8%	6.878	172	100,0%	155,49
Zaanstad	Vastrecht	183,48	183,48	Geen aansluitrecht	0,00	183,48	8,8%	12.842	194	100,0%	183,48
Zoetermeer	Vastrecht	22,30	22,30	Geen aansluitrecht	0,00	22,30	185,9%	1.200	24	24,0%	92,92
Zwolle	Geen afvoerrecht	0,00	0,00	Vastrecht	96,25	96,25	7,2%	5.475	105	100,0%	96,25
Laagste		0	0		0	22	-10,9%	1.200	24	24%	24
Gemiddelde		34	37		86	124	10,8%	18.963	136	96,6%	127
Hoogste		191	191		205	205	185,9%	48.365	241	100%	206

¹ Waar nodig is voor een éénpersoonshuishouden uitgegaan van een waterverbruik van 50 m3 en voor een meerpersoonshuishouden van drie personen van een waterverbruik van 150 m3. Waar tot een verbruik van 250 m3 hetzelfde tarief van toepassing is, spreken we van een vastrecht.

² Waar nodig is uitgegaan van de in de gemeente geldende gemiddelde woningwaarde.

³ Doordat de kostentoekening nogal kan verschillen tussen gemeenten, is de vergelijkbaarheid van dit percentage beperkt.

Legenda:

Relatief hoog
Rond de mediaan
Relatief laag

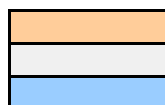

Tabel 10 Secretarie

	Mutatie t.o.v. vorig jaar		Mutatie t.o.v. vorig jaar		Mutatie t.o.v. vorig jaar	
	Paspoort	Rijbewijs	Uittreksel GBA			
Alkmaar	47,40	20,3%	44,90	9,2%	7,70	1,3%
Almere	47,45	20,4%	54,90	9,3%	10,95	1,9%
Amersfoort	47,45	20,4%	39,40	23,5%	8,30	2,5%
Amsterdam	47,45	20,4%	49,00	8,9%	11,40	1,8%
Apeldoorn	47,45	20,4%	39,35	23,2%	6,87	2,4%
Arnhem	47,45	20,4%	42,00	0,0%	8,00	0,0%
Assen	47,45	20,4%	32,50	10,9%	10,60	1,9%
Breda	47,45	20,4%	39,55	15,6%	7,20	11,6%
Delft	47,45	20,4%	35,25	12,4%	8,35	1,2%
Deventer	47,45	20,4%	61,80	10,6%	10,90	2,8%
Dordrecht	47,45	20,4%	50,86	5,2%	8,81	2,7%
Ede	47,45	20,4%	34,75	14,3%	8,40	1,2%
Eindhoven	47,45	20,4%	30,00	20,0%	6,10	3,4%
Emmen	47,45	20,4%	40,00	11,1%	5,15	3,0%
Enschede	47,45	20,4%	49,30	8,0%	7,70	1,3%
Groningen	47,45	20,4%	56,00	12,4%	10,95	0,5%
Haarlem	47,45	20,4%	34,77	11,1%	9,30	1,1%
Haarlemmermeer	47,45	20,4%	27,50	1,3%	7,70	1,3%
Heerlen	47,40	20,3%	36,00	13,9%	6,70	1,5%
Hilversum	47,45	20,4%	33,60	1,5%	10,00	0,0%
Leeuwarden	47,40	20,3%	45,30	1,5%	8,40	1,2%
Leiden	47,45	20,4%	49,65	0,0%	10,60	1,9%
Lelystad	47,45	20,4%	45,35	9,7%	6,80	1,5%
Maastricht	47,45	20,4%	43,50	14,5%	10,16	17,7%
Middelburg	47,45	20,4%	33,00	16,2%	7,25	1,4%
Nijmegen	47,45	20,4%	38,00	15,2%	9,00	12,5%
Rotterdam	47,45	20,4%	45,90	11,0%	5,80	0,9%
's-Gravenhage	47,45	20,4%	47,13	7,7%	5,31	1,5%
's-Hertogenbosch	47,45	20,4%	38,85	20,1%	8,40	1,8%
Sittard-Geleen	47,45	20,4%	48,16	15,6%	9,19	1,2%
Tilburg	47,45	20,4%	44,15	9,8%	7,80	2,0%
Utrecht	47,45	20,4%	45,75	8,7%	10,00	1,5%
Venlo	47,45	20,4%	29,50	28,3%	11,60	0,0%
Westland	47,45	20,4%	49,75	57,4%	6,10	2,5%
Zaanstad	47,45	20,4%	42,40	13,4%	8,10	1,3%
Zoetermeer	47,45	20,4%	41,20	19,6%	5,90	2,6%
Zwolle	47,45	20,4%	57,85	-0,1%	14,45	1,7%
Laagste	47,40	20,3%	27,50	-0,1%	5,15	0,0%
Gemiddelde	47,45	20,43%	44,03	11,8%	8,45	2,5%
Hoogste	47,45	20,4%	61,80	57,4%	14,45	17,7%

Legenda:

Relatief hoog
Rond de mediaan
Relatief laag

Thema 1 Inzameling en verwerking huishoudelijk afval

		Extra betaling voor grof vuil		Kwijtschelding in tarief verdisconteerd		
		Gescheiden inzameling		Egalisatievoorziening		
				Verwerking		
Alkmaar	Gemeentelijke dienst	ja	nee	Grotendeels verbranden	ja	nee
Almere	Gemeentelijke dienst	ja	nee	Geheel verbranden	nee	nee
Amersfoort	Particulier bedrijf	ja	nee	Geheel verbranden	nee	nee
Amsterdam	Gemeentelijke dienst	ja	nee	Grotendeels verbranden	ja	ja
Apeldoorn	Overheids-BV/NV	ja	ja	Grotendeels verbranden	ja	nee
Arnhem	Particulier bedrijf	ja	nee	Geheel verbranden	ja	nee
Assen	Gemeentelijke dienst	ja	nee	Geheel verbranden	ja	nee
Breda	Gemeentelijke dienst	ja	nee	Grotendeels verbranden	ja	ja
Delft	Gemeentelijke dienst	ja	nee	Geheel verbranden	ja	ja
Deventer	Overheids-BV/NV	ja	ja	Grotendeels verbranden	ja	ja
Dordrecht	Overheids-BV/NV	ja	nee	Grotendeels verbranden	ja	ja
Ede	Overheids-BV/NV	ja	ja	Geheel verbranden	ja	ja
Eindhoven	Anders	ja	ja	Geheel verbranden	ja	ja
Emmen	Overheids-BV/NV	ja	ja	Geheel verbranden	ja	ja
Enschede	Samenwerkingsverband	ja	ja	Geheel verbranden	ja	ja
Groningen	Gemeentelijke dienst	ja	ja	Grotendeels verbranden	ja	ja
Haarlem	Overheids-BV/NV	ja	nee	Grotendeels verbranden	ja	nee
Haarlemmermeer	Overheids-BV/NV	ja	ja	Geheel verbranden	ja	ja
Heerlen	Samenwerkingsverband	ja	ja	Grotendeels verbranden	ja	ja
Hilversum	Anders	ja	nee	Geheel verbranden	ja	nee
Leeuwarden	Particulier bedrijf	ja	nee	Grotendeels verbranden	ja	ja
Leiden	Gemeentelijke dienst					
Lelystad	Samenwerkingsverband	ja	ja		ja	ja
Maastricht	Samenwerkingsverband	ja	ja	Grotendeels verbranden	nee	nee
Middelburg	Gemeentelijke dienst	ja	ja	Grotendeels verbranden	ja	ja
Nijmegen	Particulier bedrijf					
Rotterdam	Gemeentelijke dienst	nee	nee	Geheel verbranden	nee	nee
's-Gravenhage	Samenwerkingsverband	ja	nee	Grotendeels verbranden	ja	ja
's-Hertogenbosch	Gemeentelijke dienst	ja	ja	Geheel verbranden	ja	nee
Sittard-Geleen	Anders	ja	ja	Geheel verbranden	ja	ja
Tilburg	Gemeentelijke dienst	ja	nee	Grotendeels verbranden	ja	nee
Utrecht	Gemeentelijke dienst	ja	nee	Geheel verbranden	ja	nee
Venlo	Particulier bedrijf	ja	ja	Grotendeels verbranden	ja	nee
Westland	Particulier bedrijf	ja	ja	Grotendeels verbranden	ja	ja
Zaanstad	Gemeentelijke dienst	ja	nee	Geheel verbranden	ja	ja
Zoetermeer	Gemeentelijke dienst	ja	nee	Geheel verbranden	nee	nee
Zwolle	Samenwerkingsverband	ja	ja	Grotendeels verbranden	ja	nee
Ja		34	17		30	19
Nee		1	18		5	16
Gemeentelijke dienst	15					
Samenwerkingsverband	6					
Overheids-BV/NV	7					
Particulier bedrijf	6					
Anders	3					
Geheel verbranden				17		
Grotendeels verbranden				17		

Thema 2 Kosten(dekking) huishoudelijk afval

	Opbrengst (1000 euro)	Kosten (1000 euro)	Kostendekking	Hoeveelheid restafval (kg/inw)	Hoeveelheid gft-afval (kg/inw)	Verbrandingskosten (euro/ton)	Stortingskosten (euro/ton)		
Alkmaar	8.537	8.550	99,9%	260	68	33	101		
Almere	21.447	21.447	100,0%	433	57	20	101		
Amersfoort	15.105	15.105	100,0%	248	82	33	117		
Amsterdam	79.650	91.985	87,0%	314	2	92	91		
Apeldoorn	16.465	16.801	98,0%	210	80	27	130		
Arnhem	9.685	17.200	56,3%	247	60	50	96		
Assen	6.459	6.459	100,0%	230	116	144	106		
Breda	22.242	22.421	99,2%	241	79	53	142		
Delft	16.355	16.351	100,0%	289	52	40	86		
Deventer	11.658	11.658	100,0%	207	93	41	104		
Dordrecht	11.373	11.373	100,0%	287	51	65	87		
Ede	9.900	10.600	93,0%	167	107	20	125		
Eindhoven	22.798	22.975	99,2%	219	88	33	142		
Emmen	11.874	11.874	100,0%	222	111	26	106		
Enschede	18.071	18.071	100,0%	255	74	52	112		
Groningen	22.710	22.710	100,0%	254	39	98	131		
Haarlem	14.000	14.000	100,0%	340	41	54	102		
Haarlemmermeer	11.627	11.975	97,0%	210	117	112	78		
Heerlen	12.891	12.891	100,0%	279	79	19	140		
Hilversum	9.220	9.220	100,0%	634	305	126	105		
Leeuwarden	12.158	12.158	100,0%	257	69	58	139		
Leiden									
Lelystad	7.795	8.868	87,9%	240	83	42	101		140
Maastricht	12.900	12.900	100,0%	116	94	51	137		
Middelburg	4.898	4.898	100,0%	207	101	8	127		78
Nijmegen									
Rotterdam	69.000	69.000	100,0%	402	0	51	90		
's-Gravenhage	60.387	60.387	100,0%	310	9	44	107		
's-Hertogenbosch	16.324	16.324	100,0%	252	89	5	141		
Sittard-Geleen	11.997	11.997	100,0%	150	56	81	140		
Tilburg	22.591	22.591	100,0%	283	48	8	169		
Utrecht	29.093	29.100	100,0%	382	28		110		
Venlo	10.257	10.258	100,0%	239	109	40	145		145
Westland	9.800	9.800	100,0%	273	4	8	115		
Zaanstad	15.900	15.900	100,0%	284	60	37	101		
Zoetermeer	13.000	14.100	92,0%	282	59	116	127		
Zwolle	12.426	12.426	100,0%	305	71	3	188		
Laagste	4.898	4.898	56%	116	0	3	78		78
Gemiddelde	32.814	34.631	97%	292	52	53	113		128
Hoogste	79.650	91.985	100%	634	305	144	188		145

Legenda:

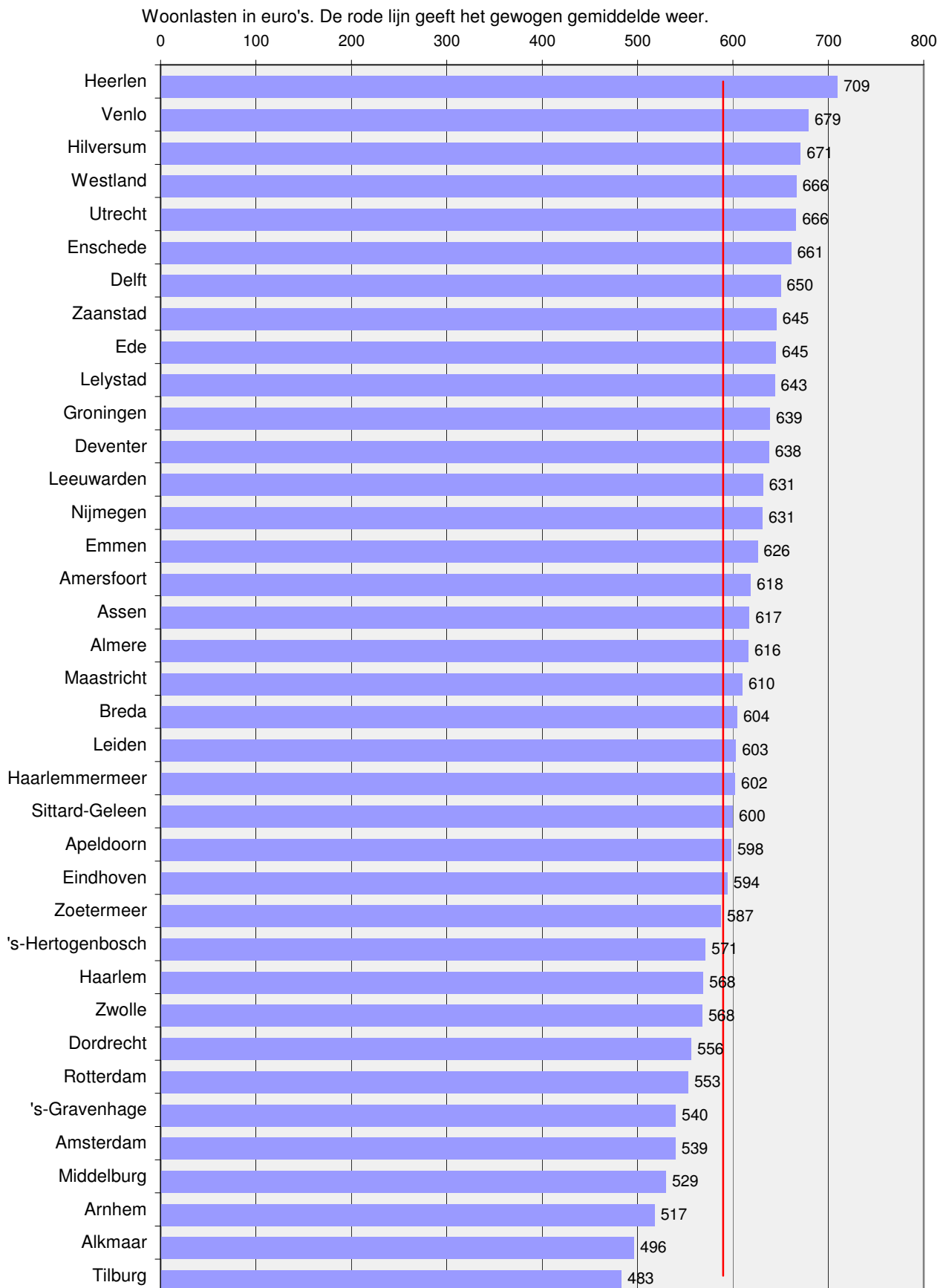
Relatief hoog

Rond de mediaan

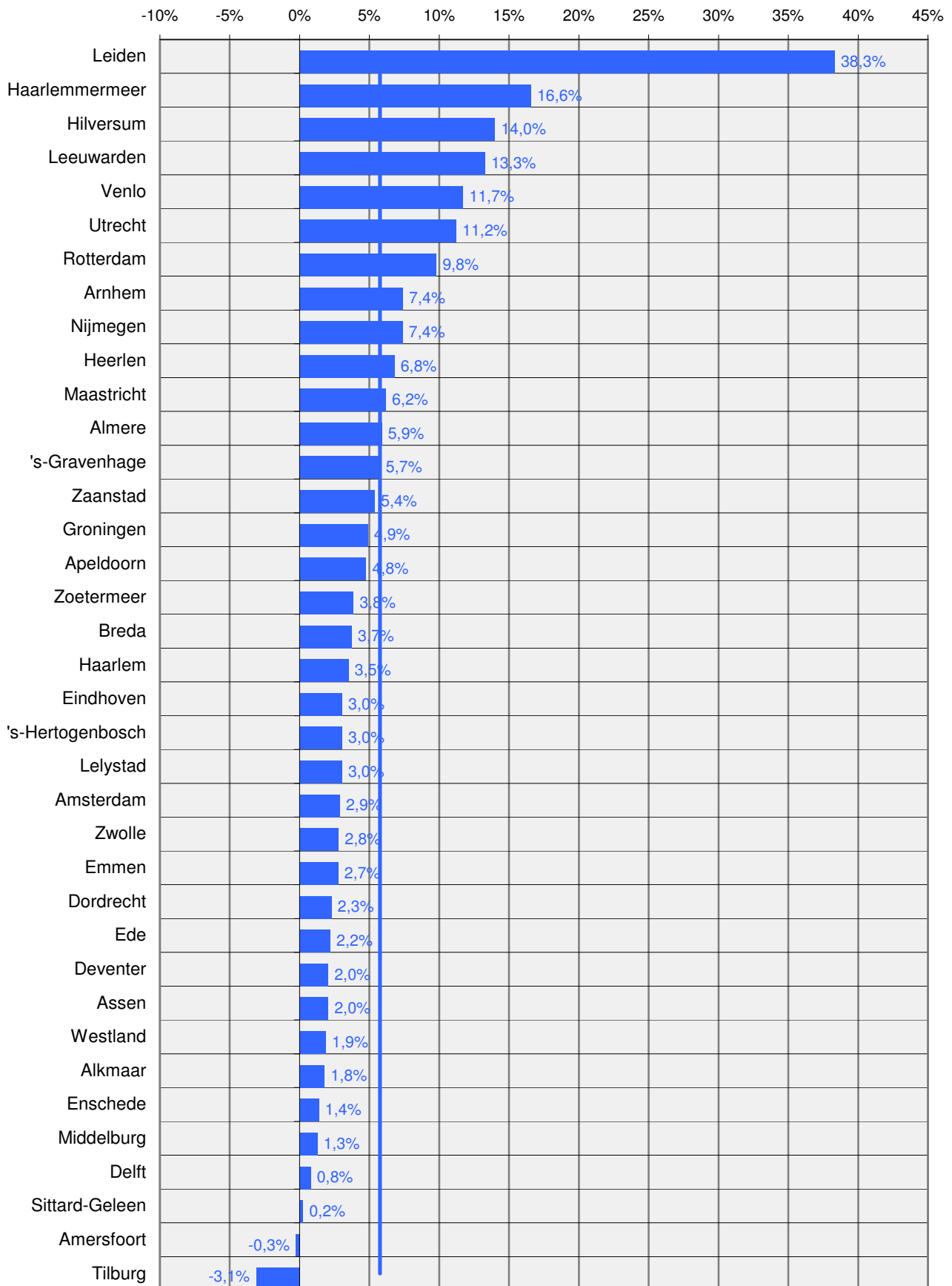
Relatief laag

Figuur 1 Woonlasten 2007

Figuur 2 Mutatie woonlasten 2006-2007

Edities van het Belastingoverzicht grote gemeenten van vóór 2003 zijn verschenen bij de VNG-uitgeverij. Met ingang van 2003 verschijnt het Belastingoverzicht in de reeks COELO-rapporten.

Verkrijgbaar in de reeks COELO-rapporten:

- 94-1 M.A. Allers, C.A. de Kam, *Advies over de kostentoedeling van waterschappen*, 1994.
- 95-1 M.A. Allers, C.G.M. Sterks, *Naar een geïntegreerd stelsel voor gesubsidieerde arbeid? Evaluatie van de voorstellen van de commissie Houben*, 1995.
- 95-2 M.A. Allers, *Inkomenseffecten van het gemeentelijk kwijtscheldingsbeleid*, 1995.
- 96-1 C.G.M. Sterks, M.A. Allers, *Herziening van de financiële verhouding en de lokale lastendruk*, 1996.
- 96-2 M.A. Allers, *Financiële gevolgen van de verruiming van het kwijtscheldingsbeleid van de gemeente Groningen*, 1996.
- 96-3 M.A. Allers, *Profijt van de gemeentelijke overheid. De invloed van het gemeentebestuur op de koopkracht van de minima in Groningen*, 1996.
- 96-4 M.A. Allers, *De Armoedenota en het minimabeleid in de gemeente Delfzijl*, 1996.
- 96-5 C.A. de Kam, M.A. Allers, *Om de loongrens. Verkenning van gevolgen van grondslagversmalling bij de premieheffing voor de Ziekenfondswet*, 1996.
- 97-1 M.A. Allers, *Tariefdifferentiatie in de OZB en de fiscale concurrentiepositie van de gemeente Groningen*, 1997.
- 97-2 C.G.M. Sterks, *Alternatieven voor milieuleges*, 1997.
- 97-3 M.A. Allers, *Gemeentelijke woonlasten voor water- en walbewoners vergeleken*, 1997.
- 97-4 A.J.W.M. Verhagen, *Criteria aan de verdeelmaatstaven van specifieke uitkeringen*, 1997.
- 98-1 M.A. Allers, *De invloed van de burger op de gemeentelijke belastingdruk*, 1998.
- 99-1 M.A. Allers, *Gemeentelijk minimabeleid en armoedeval*, 1999.
- 99-2 M.A. Allers, *Armoedebeleid en armoedeval in Vlaardingen*, 1999.
- 00-1 A.J.W.M. Verhagen, *COELO-Overzicht specifieke uitkeringen 1999, 2000*.
- 00-2 M.A. Allers, *Armoedebeleid en armoedeval in Soest*, 2000.
- 00-3 K. Grit, *Dynamiek van de lokale overheid. Economisering in Tilburg*, 2000.
- 00-4 M.A. Allers en A. Veenkamp, *Een woonlastenfonds voor Groningen?*, 2000.
- 00-5 M.A. Allers, *Armoedebeleid en armoedeval in Alphen aan den Rijn*, 2000.
- 00-6 M.A. Allers, *Armoedeval in Amsterdam, 2000-2001*, 2000.
- 00-7 M.A. Allers, *Het decentrale belastinggebied, de kwaliteit van de lokale afweging en de politieke participatie*, 2000.
- 01-1 A.J.W.M. Verhagen, *Voorstel voor wijziging van de Financiële-verhoudingswet en enkele andere wetten*, 2001.
- 02-1 E. Gerritsen, M.A. Allers, *Weerstandsvermogen en vermogenspositie gemeente Apeldoorn*, 2002.
- 02-2 E. Gerritsen, *Begrotingsvergelijking gemeente Zaanstad*, 2002.
- 02-3 M.A. Allers, *Armoedebeleid en armoedeval in Heerlen*, 2002.
- 02-4 M.A. Allers, *Herverdeeleffecten van de voorgenomen afschaffing van de OZB op woningen*, 2002.
- 02-5 E. Gerritsen, *Stille reserves van gemeenten*, 2002.
- 03-1 M.A. Allers, *Belastingoverzicht grote gemeenten 2003*, 2003.
- 03-2 M.A. Allers, *Koopkrachteffecten van afschaffing van de gebruikersheffing van de OZB op woningen*, 2003.
- 03-3 C. Hoeben, *Wie betaalt wat? kostentoedeling bij waterschappen*, 2003.
- 04-1 M.A. Allers, *Belastingoverzicht grote gemeenten 2004*, 2004.

- 04-2 M.A. Allers, *Financiële gevolgen van maximering van de OZB-tarieven*, 2004.
- 04-3 E. Gerritsen en C.G.M. Sterks, *Kostenontwikkeling in de waterketen 1990-2010*, 2004.
- 04-4 M.A. Allers en C. Hoeben, *Achtergronden van tariefstijgingen van gemeentelijke belastingen*, 2004
- 04-5 C. Hoeben en E. Gerritsen, *Gevolgen invoering waterketentarieef voor de lastenontwikkeling van huishoudens*, 2004
- 05-1 C. Hoeben en E. Gerritsen, *Gevolgen van ontwikkelingen in de waterketen voor de lastendruk van huishoudens*, 2005
- 05-2 M.A. Allers, *Belastingoverzicht grote gemeenten 2005*, 2005
- 05-3 C. Hoeben, *Koopkrachtontwikkeling van ouderen, gehandicapten en chronisch zieken in Amsterdam*, 2005
- 05-4 M.A. Allers, *Methoden voor het ontwikkelen van financiële verdeelmodellen*, 2005.
- 06-1 M.A. Allers, *Belastingoverzicht grote gemeenten 2006*, 2006.
- 06-2 C. Hoeben, *Kostentoerekening en kostendekking van gemeentelijke heffingen in Noordenveld*, 2006.
- 06-3 E. Gerritsen, C. Hoeben en J.Th. van der Veer, *Audit WB21: Kosten- en lastenontwikkeling ten gevolge van de NBW-opgave wateroverlast*, 2006.

Bovenstaande rapporten kunnen worden gedownload van internet (www.coelo.nl), of besteld bij COELO, postbus 800, 9700 AV Groningen, telefoon 050 3637018.

Andere COELO-uitgaven:

Diverse auteurs, *Atlas van de lokale lasten*. Verschijnt jaarlijks sinds 1997.

E. Gerritsen en M.A. Allers, *Decentrale Overheden in Balans? Een atlas van de vermogensposities van de decentrale overheden*, April 2001.

M.A. Allers en J. den Heeten, *Armoedeval: is ontsnappen mogelijk?*, COELO/SGBO, bundel bij het gelijknamige symposium te Leeuwarden, 20 maart 2000.

Meer informatie over COELO en COELO-publicaties is beschikbaar op internet: [**www.coelo.nl**](http://www.coelo.nl)